

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto

OIKEUSMINISTERIÖ
19.09.2003
OLY376/41/2001
OM 014:00/2001
Lan

OSAKEYHTIÖLAKITYÖRYHMÄN MIETINTÖ

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarin lausuntoa osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä. Keskuskauppakamari lausuu asiasta seuraavan.

Mietinnön valmistelu

Nykyinen osakeyhtiölaki tuli voimaan 1.1.1980. Laki on yhteispohjoismaisen valmistelun tulos. Suomen liittyttyä Euroopan unioniin osakeyhtiölakiin tehtiin laaja osittaisuudistus, joka tuli voimaan vuonna 1997. Lisäksi lakia on tarkistettu lukuisilla vähäisemmillä muutoksilla.

Oikeusministeriössä laadittiin vuonna 2000 arviomuistio osakeyhtiölain uudistustarpeesta. Muistion ja siitä saadun lausuntopalautteen perusteella oikeusministeriö asetti vuonna 2001 työryhmän valmistelevaan osakeyhtiölain kokonaisuudistusta. Työryhmän tuli erityisesti selvittää ne nykyiseen lainsäädäntöön kohdistuvat uudistustarpeet, jotka koskevat yhtiön hallintoa, rahoitusvälineitä, yrittäjäkenteiden muuttamista, varojen jakamista, vaadittavan oman pääoman määrää ja osakeyhtiölain seuraamusjärjestelmää sekä ottaa huomioon EU:n yhtiöoikeudellisen sääntelyn kehittyminen.

Lakiuudistuksen tavoitteena on joustavan ja suomalaisen yritystoiminnan kilpailuedellytyksiä tukevan osakeyhtiölain laatiminen. Samalla tulee pyrkiä yleisten periaatteiden merkityksen korostamiseen ja tarpeettomien muutovaatimusten välttämiseen sekä kiinnittää erityistä huomiota lain selkeyteen.

Työryhmä on perustellut uuden lain tarvetta mm. osakeyhtiöiden toimintaympäristön muuttumisella ja yhtiöiden toimintaan liittyvän muun lainsäädännön kehittämisellä voimassa olevan lain säätämisen jälkeen vuonna 1978. Keskus-

kauppakamari pitää tärkeänä, että lainsäädännössä otetaan huomioon muuttuneet olosuhteet.

Toisaalta yrityksille on tärkeää, että lainsäädäntöä ei muuteta aiheettomasti. Tarpeettomat muutokset aiheuttavat epävarmuutta yritysten toiminnassa. Nykyistä osakeyhtiölakia uudistettiin laajasti vuonna 1997 ja sen jälkeen on tehty useita onnistuneita pienempiä muutoksia.

Nykyinen laki on osoittautunut hyvin toimivaksi, vaikka se on kirjoitusasultaan varsin vaikeaselkoinen. Osakeyhtiölakia uudistettaessa ei tule toteuttaa sellaisia muutoksia, joihin ei ole todellista tarvetta. Vaikka kysymyksessä on kokonaisuudistus, ei esimerkiksi vakiintuneita termejä tai toimiviksi osoittautuneita mää-
räaikoja tule tarpeettomasti muuttaa.

Keskuskauppakamari pitää osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen toteuttamistapaa hyvänä. Lainvalmistelu on ollut avointa. Työryhmän ja seurantatyöryhmän kautta monilla eri tahoilla on ollut mahdollisuus esittää kannanottojaan ja pyrkiä vaikuttamaan lainvalmisteluun.

Keskuskauppakamari pitää työryhmän mietintöä hyvin valmisteltuna ja pääosin onnistuneena. Lakiehdotus on varsin selkeä verrattuna nykyiseen monimutkaiseen, runsaasti viittauksia sisältävään lakiin. Selkeyttä lisäävät erityisesti pykäläotsikot, joiden avulla laista on helppo löytää etsitty säännös.

Keskuskauppakamari kannattaa uuden osakeyhtiölain säätämistä, mutta jatkovalmisteluun on varattava riittävästi aikaa ja elinkeinoelämän näkemyksiä tulee ottaa huomioon.

Ehdotettu osakeyhtiölain rakenne

Mietinnössä ehdotettu osakeyhtiölain rakenne poikkeaa nykyisestä monessa olennaisessa suhteessa. Nykymuotoinen jako sidottuun ja vapaaseen pääomaan poistuisi. Varojen jakamista koskevat säännökset muuttuisivat oleellisesti. Mietintö antaa aiheen pohtia, onko osakeyhtiölain rakenteen muuttaminen tarpeen niin laajasti kuin ehdotetaan. Ehdotettu linja poikkeaa melkoisesti muista pohjoismaista.

Lain joustavuus ja ennustettavuus

Uudistuksen tärkeimpiä tavoitteita on joustavan, yrityksille runsaasti päätösvaltaa antavan lain säätäminen. Joustavuuteen pyritään säätämällä yleisiä periaatteita, joiden testaaminen käytännössä johtanee case-law'n merkityksen korostumiseen. Joustavuuden tavoittelu ei saa mennä niin pitkälle, että ennakoitavuus kääriytyy. Yhtiöille on ensiarvoisen tärkeää, että asianmukaisesti suunnitellut ja toteutetut järjestelyt osoittautuvat pitäviksi. Oikeudenkäyntien lisääntyminen on yrityksille haitallista ja lisäksi vähentää yrityksiä kohtaan tunnettua yleistä luottamusta.

Keskuskauppakamari kannattaa joustavan osakeyhtiölain säätämistä, mutta painottaa lain ennakoitavuuden tärkeyttä. Joustavuus ei saa aiheuttaa epävarmuutta yritysjärjestelyjä toteutettaessa ja lisätä oikeudenkäyntejä.

Mietinnön painotus joustavuuteen voi joiltakin osin olla ongelmallinen myös velkojainsuojan kannalta. Erityisesti tämä liittyy tilintarkastuksesta luopumiseen pienissä yhtiöissä, mahdollisuuteen jakaa realisoimattomia arvonnousuja osinkona, pakkoselvitystilasääntelystä luopumiseen ja yksityisten osakeyhtiöiden osakasluetteloiden muuttumiseen salaisiksi.

Ongelmalliset ehdotukset

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan ehdotukset yhtiöjärjestyksen ja toimialan pakollisuuden poistamisesta, vahingonkorvaussäännösten kiristämisestä sekä yhtiökokouksen oikeudesta päättää hallituksen ehdottamaa ja vähemmistöosinkoa suuremmasta osingosta eivät ole onnistuneita. Myös omaa pääomaa ja varojen jakamista koskevat ehdotukset ovat ongelmallisia. Lisäksi jatkovalmistelussa tulisi vielä pyrkiä yksinkertaistamaan tytäryhtiöfuusioiden toteuttamista sekä sovittamaan yhtiö- ja vero-oikeudellisten säännöksiä yhteen.

Välirahoitus on tärkeää sekä pienille että suurille yrityksille. Ehdotus sisältää uuden instrumentin, osakepääomasijoituksen. Toisaalta nykyistä pääomalainasääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että pääomalaina olisi jatkossa vierasta pääomaa. Ehdotus jättää varsin avoimeksi, minkälainen instrumentti osakepääomasijoitus olisi.

Kansainvälinen kehitys

Mietinnön valmistelussa on otettu huomioon EY:n yhtiöoikeudellinen kehitys. Ulkomaisen lainsäädännön osalta pääpaino on ollut angloamerikkalaisessa yhtiölainsäädännössä.

Keskuskauppaamari pitää toivottavana, että jatkovalmistelussa seurataan pohjoismaista ja saksalaista yhtiölainsäädäntöä enemmän kuin tähänastisessa valmistelussa.

Nykyinen osakeyhtiölaki on valmisteltu pohjoismaisena yhteistyönä. Vielä vuoden 1997 muutosten jälkeenkin osakeyhtiölaissa on pääosin pohjoismainen leima. Pohjoismainen valmistelu toisi valmisteluun laajempaa näkemystä. Monet konsernit toimivat Suomen lisäksi jossakin muussa pohjoismaassa. Yritysten toiminnan kannalta olisi suotavaa, että pohjoismainen yhtiölainsäädäntö olisi samankaltaista.

Työryhmän lakiehdotusta voidaan kansainvälisessä vertailussa pitää erittäin omintakeisena ja modernina sekä systematiikan että eräiden aineellisten kysymysten osalta. Erikoisuuksia ovat mm. laaja tahdonvaltaisuus, oman pääoman muodostaminen ja jakaminen sekä osakasoikeuksien erilaistaminen.

Osakeyhtiölakiuudistuksen suhde verotukseen

Lakihankkeessa on monia erityisen kannatettavia pyrkimyksiä, esimerkiksi nykyistä laajemmat mahdollisuudet yhtiömuodon muuttamiseksi. Yritysjärjestelyjen toteuttamiseksi ei kuitenkaan riitä, että yhtiölainsäädäntö mahdollistaa tietyn toimenpiteen. Oleellista on, että verolainsäädäntö tuntee vastaavan toimenpiteen ja määrittelee osaltaan, miten toimenpiteet tulee suorittaa, jotta siitä ei aiheutuisi haitallisia veroseuraamuksia.

Keskuskauppaamari painottaa yhtiö- ja verolainsäädännön koordinoinnin tarpeellisuutta. Ennen osakeyhtiölakihankkeen eteenpäin viemistä on varmistettava, että verolainsäädäntöön tehdään tarvittavat muutokset. On tarpeetonta ja myös harhaanjohtavaa säätää yhtiölainsäädännössä toimenpiteistä, joita ei kannata käytännössä toteuttaa niihin liittyvien veroseuraamusten vuoksi.

Vaimus yhtiö- ja verolainsäädännön koordinoinnista ei sisällä sitä, että yritysten olisi saatava erityisiä verohelpotuksia. Pyrkimyksenä on oltava selkeiden periaatteiden luominen yritysjärjestelyille, jotta myös pienet yritykset, joilla ei ole

käytössään yhtiö- ja vero-oikeuden huippuasiantuntemusta, voisivat kohtuullisin kustannuksin toteuttaa tarpeellisia yritysjärjestelyjä. Myös tältä osin on kysymys ennustettavuudesta.

Lainsäädäntö on rakennettava siten, että toteuttaessaan jonkin laissa säädetyn toimenpiteen yritys voi luottaa siihen, ettei siitä aiheudu yllättäviä seuraamuksia muun lainsäädännön erilaisuuden vuoksi. Kun esimerkiksi yhtiön omia osakkeita ei voida käyttää yritysjärjestelyissä veroneutraalisti, yritykset joutuvat toteuttamaan tarpeettomia osakepääoman korotuksia. Säännösten yhteensovittaminen ei siten vähennä verotuloja, koska yritykset eivät tee järjestelyjään siten, että niistä aiheutuu tarpeettomia veroseuraamuksia. Tämä kuitenkin johtaa aiheuttoman monimutkaisiin menettelyihin.

Keskuskauppakamari ei kannata kokonaisuudistuksen edistämistä ilman, että samalla selvitetään ja säädetään ratkaisut avoimille verokysymyksille. Kun yhtiölainsäädännön ja verolainsäädännön valmistelu tapahtuu eri ministeriöissä, on välttämätöntä, että oikeusministeriö ja valtiovarainministeriö tiivistävät yhteistyötään.

Suomen kilpailukyky yritysten sijaintipaikkana edellyttää modernia yhtiö- ja verolainsäädäntöä. Käytännössä verotuksen merkitys on yhtiöoikeuden merkitystä suurempi, kun yritys harkitsee sijaintipaikkaansa tai sen muuttamista. Edistysellinen yhtiöoikeus ei ole riittävä houkutin yrityksille, jos naapurimaahan sijoittuminen on yrityksille verotuksellisesti selvästi edullisempaa.

Erityisen tärkeää yrityksille on verotuksen ennakoitavuus. Jos yhtiö- ja verolainsäädäntöä ei soviteta yhteen, verotuksen ennakoitavuus kärsii. Yritykset eivät halua toteuttaa järjestelyjä sellaisessa maassa, jonka laki jättää lopputuloksen avoimeksi.

Erityisesti EU:n laajenemisen myötä yritykset voivat nykyistä vapaammin harkita, mihin maahan ne painottavat toimintojaan. Se, että Suomi säilyttää nykyiset yrityksensä, edellyttää jatkossa todellista halua ja kykyä toteuttaa joustavuutta lisääviä, myös verotuksellisesti toimivia lakiuudistuksia. Riittävää lainvalmistelua ei ole, että osakeyhtiölain perusteluissa todetaan, että verotus voi tosiasiassa rajoittaa yritysmuodon muutoksia (s. 70).

Mietinnössä ehdotetaan nykyisestä melkoisesti poikkeavia voitonjakosäännöksiä. Jatkossa jakokelpoiset varat voivat muodostua nykyistä useammalla tavalla. Jos nämä ehdotukset toteutetaan, yhtiön ja osakkeenomistajan verotusta koskevien säännösten valmistelussa on otettava huomioon uuden osakeyhtiölain voi-

tonjakosäännökset. Vastaavasti osakeyhtiölakiehdotusta on tarkistettava siten kuin verosäännöksiä valmisteltaessa havaitaan tarpeelliseksi.

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jatkovalmistelussa tulisi vielä selvittää, mitä vaikutuksia uuden osakeyhtiölain säätämällä on muuhun lainsäädäntöön. Oman pääoman sisällön muuttuminen ja jakovaran lisääntyminen johtanee esimerkiksi luottolaitoslainsäädännössä vakavaraisuusnormiston merkityksen korostumiseen. Myös arvopaperimarkkinalainsäädännön valmistelun on tapahduttava yhteistyössä yhtiölainsäädännön valmistelun kanssa.

Yhtiöjärjestyksen muutokset

Mietinnöstä ei ilmene, että mikään ehdotetuista muutoksista edellyttäisi automaattisesti kaikilta osakeyhtiöiltä yhtiöjärjestyksen muutoksia. Toisaalta tilintarkastuksesta luopuminen tai osakkeiden nimellisarvon säilyttäminen edellyttäisi, että ennen uuden lain voimaantuloa rekisteröidyt yhtiöt muuttaisivat yhtiöjärjestyksiään.

Keskuskauppakamari pitää osakeyhtiölain säätämisessä erityisen tärkeänä sitä, että mahdollisimman harvat yhtiöt joutuvat muuttamaan yhtiöjärjestystään uuden lain vuoksi.

Kaupparekisteri-ilmoitukset ja kaupparekisterintietosisältö

Ehdotuksessa on lukuisia erilaisia määräaikoja kaupparekisteri-ilmoitusten tekemiselle. Epäselvyyksien ja oikeudenmenetysten välttämiseksi määräajat on syytä yhtenäistää.

Keskuskauppakamari ehdottaa, että uudessa osakeyhtiölaissa kaupparekisteri-ilmoitusten määräaika olisi kuusi kuukautta. Siitä tulisi poiketa vain perustellusta syystä.

Elinkeinoelämälle on tärkeää, että kaupparekisterin tietosisältö on riittävän laaja. Yritykset tarvitsevat jatkuvasti tietoa sopimuskumppaneistaan. Nykyinen kaupparekisteri palvelee hyvin elinkeinoelämän tarpeita.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, ettei kaupparekisterin tietosisältöä supisteta lakiuudistuksella.

Elinkeinoelämä on tyytyväinen nykyiseen kaupparekisterikäytäntöön ja sääntelyyn kaupparekisteri-ilmoitusten oikeellisuuden tutkimisen osalta.

Keskuskauppakamari katsoo, ettei lakiuudistuksella pidä vähentää kaupparekisteri-ilmoitusten oikeellisuuden tutkimista Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Mietintö ei sisällä ehdotusta uuden osakeyhtiölain voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiksi. Joiltakin osin mietinnössä kuitenkin ehdotetaan automaattisia muutoksia, kuten ylikurssirahastossa olevien varojen siirtämistä suoraan lain nojalla osakepääomaan tai yhtiöjärjestysten nimellisarvoa koskevien määräysten muuttumista mitättömiksi, vaikka laki salliikin yhtiöiden säilyttävän nimellisarvot.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan lain voimaantulon ei pidä aiheuttaa yrityksille tarpeettomia rakenteellisia muutoksia.

Koska lakiuudistus sisältää varsin tuntuvia muutoksia nykyiseen lakiin verrattuna, on siirtymäsäännösten laatiminen vaativa tehtävä, johon on varattava riittävästi aikaa. Siirtymäsäännöksiä valmisteltaessa on myös kuultava elinkeinoelämää.

Lain voimaantulon osalta Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että jatkovalmistelulle varataan riittävästi aikaa, samoin kuin lain vaatimien muutosten toteuttamiseen kaupparekisterissä, jotta yritykset eivät joutuisi kärsimään kaupparekisterin ruuhkautumisesta.

Yksityiskohtaiset kommentit

1 luku Osakeyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet ja lain soveltaminen

Määritelmät

Lakiehdotuksen ensimmäiseen lukuun on otettu osakeyhtiölain yleisiä periaatteita. Olisi suotavaa, että ensimmäiseen lukuun otettaisiin myös joitakin määritelmiä. Esimerkiksi 8 §:ssä käytetään termiä johto, jota ei siinä yhteydessä pykälätekstissä määritellä. Tarpeen olisi myös todeta, mitä ovat yksityinen ja julkinen osakeyhtiö.

1:1 Soveltamisala

Ehdotuksen mukaan ”tätä lakia sovelletaan Suomen lain mukaan rekisteröityyn yksityiseen ja julkiseen osakeyhtiöön, jollei toisin säädetä. Tätä lakia sovelletaan myös muissa laeissa säänneltyihin osakeyhtiöihin, jollei toisin säädetä”. Pykälä vaikuttaa epäselvältä.

Lakia valmisteltaessa on käyty keskustelua siitä, tulisiko pieniä osakeyhtiöitä varten säätää erillinen laki.

Keskuskauppakamari pitää valittua yhden lain ratkaisua hyvänä, mutta jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää tähänastista enemmän huomiota siihen, mitkä säännökset tulisi sisällöltään eriyttää yksityisten ja julkisten osakeyhtiöiden osalta erilaisiksi. Tässä lausunnossa on joidenkin säännösten osalta tehty ehdotuksia eriyttämiseksi.

1:2 Oikeushenkilöllisyys ja osakkeenomistajan rajoitettu vastuu

Pykälän 1 momentissa käytetään termiä osakas, joka lienee aiheellista muuttaa osakkeenomistajaksi johdonmukaisuuden vuoksi.

Pykälän 2 momentin mukaan yhtiöjärjestyksessä voitaisiin määrätä osakkeenomistajien lisämaksuvelvollisuudesta yhtiölle. Koska osakeyhtiön luonteeseen ei kuulu osakkeenomistajien henkilökohtainen vastuu yhtiön velvoitteista, säännöstä olisi aiheellista muuttaa siten, että lisämaksuvelvollisuuden tulisi olla rajoitettu.

1:3 Pääoma ja sen pysyvyys

Mietinnössä ehdotetaan 8.000 euron vähimmäisosakepääomaa yksityisille osakeyhtiöille.

Keskuskauppakamari kannattaa 8.000 euron vähimmäisosakepääomaa yksityisille osakeyhtiöille.

Mietinnössä ei oteta kantaa niihin aiemman lain aikana perustettuihin osakeyhtiöihin, joilla on edelleen 15.000 markan osakepääoma. Nykyisen lain mukaan niiden pääoma olisi korotettava 8.000 euroon vuoden 2004 syksyyn mennessä. Noin 120.000 osakeyhtiötä ei ole vielä korottanut pääomaansa 8.000 euroon. Vaikka niistä eivät kaikki ole toimivia yrityksiä, kuitenkin toiminnassa on merkittävä määrä osakeyhtiöitä, joiden pääomaa ei ole korotettu 8.000 euroon. On tärkeää, että niiden toiminta voisi jatkua. Yksi mahdollisuus olisi, että vaatimus osakepääoman korottamisesta lykättäisiin siihen ajankohtaan, kun uusi osakeyhtiölaki tulee voimaan. Tuolloin mahdollistuu osakeyhtiön muuttaminen henkilöyhtiöksi tai yksityiseksi toiminimeksi edellyttäen, että muuttamista koskevat verosäännökset saatetaan viimeistään samanaikaisesti voimaan.

Jos osakepääoman 8.000 euroon korottamista koskevan säännöksen voimaantuloa ei lykätä, on huolehdittava siitä, että kaupparekisteri saa riittävät resurssit hoitaa ilmoitusruuhka ja korottamisen laiminlyöntien seuraamukset. Elinkeinolämälle on tärkeää, ettei kaupparekisteri ruuhkaudu ja käsittelyajat pitene sen vuoksi, että 120.000 yhtiön osakepääomaa koskevat ilmoitukset joudutaan käsittelemään lyhyen ajan sisällä.

Keskuskauppakamari pitää yritysten toiminnan jatkuvuuden ja kaupparekisterin sujuvan toiminnan kannalta tärkeänä, että syksyllä 2004 päättyvää 15.000 markan osakepääomien korottamista 8.000 euroon koskevaa määräaikaa jatketaan uuden osakeyhtiölain voimaantuloon asti.

1:4 Osakkeen luovutettavuus

Ehdotuksen mukaan osake voidaan rajoituksitta luovuttaa ja hankkia, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Pykälään tulisi lisätä maininta siitä, että luovutettavuudesta voidaan myös laissa määrätä toisin.

1:5 Toiminnan tarkoitus

Pykälässä käytetään termiä osakas, joka lienee aiheellista muuttaa osakkeenomistajaksi johdonmukaisuuden vuoksi.

1:9 Tahdonvaltaisuus

Pykälää tulisi vielä täsmentää. Lain käyttäjän kannalta olisi tärkeää tietää, mitkä osakeyhtiölain pykälät ovat pakottavia.

2 luku Perustaminen

2:3 Perustamissopimuksen sisältö

Pykälän 1 momentin 2 kohdan perusteluissa käsitellään osakkeenomistajan yksilöimistä ja mainitaan sen tapahtuvan henkilötunnuksella. Kohtaan lienee aiheellista lisätä vaihtoehdoksi Y-tunnus.

Pykälän 3 momentin mukaan yhtiön toiminimi on mainittava perustamissopimuksessa. Mietinnöstä ei ilmene, miten jatkossa on tarkoitus suhtautua rinnakkaistoiminimiin eli toiminimen vieraskielisiin käännöksiin. Monille yhtiöille rinnakkaistoiminimi on tarpeen.

Keskuskauppakamari katsoo, että jatkovalmistelussa lakiin on syytä lisätä maininta rinnakkaistoiminimistä.

2:4 Yhtiöjärjestys

Toimiala

Työryhmän ehdotuksen mukaan yhtiöllä ei tarvitse olla yhtiöjärjestyksessä tai muussakaan asiakirjassa määrättyä toimialaa. Jos toimialaa ei ole määrätty, yhtiöllä on ns. yleistoimiala.

Keskuskauppakamari katsoo, että osakeyhtiöillä on jatkossakin oltava yhtiöjärjestyksessä määrätty toimiala.

Jos toimialasta ei määrätä yhtiöjärjestyksessä, osakkeenomistajat eivät päättää toimialan muutoksista yhtiöjärjestyksen muutoksin. Ehdotus mahdollistaa sen, että hallitus päättää vapaasti yhtiön toimialasta. Yhtiöön sijoittavan on oleellista tietää, minkä laatuista toimintaa yritys harjoittaa. Yhtiön toimiala vaikuttaa rat-

kaisevasti sijoituspäätökseen. Sijoittaja saattaa haluta sijoittaa varojaan nimenomaan tietylle toimialalle. Toisaalta jotkut sijoittajat haluavat välttää tiettyjä toimialoja, koska eivät esimerkiksi usko jonkun toimialan menestysmahdollisuuksiin tai eivät eettisistä syistä halua sijoittaa jollekin toimialalle. Vaikka on luultavaa, että noteeratut yhtiöt säilyttäisivät toimialapykälänsä yhtiöjärjestyksessä, eivät sijoittajat suuntaa varojaan pelkästään noteerattuihin yrityksiin, vaan myös pienet yritykset hakevat rahoitusta sijoittajilta.

Myös yhtiön hallituksen toiminnan kannalta on selkeää, että yhtiöllä on yhtiöjärjestyksessä määrätty toimiala. Yhtiön strategia, joka sisältää tiedon yhtiön toimialasta, ohjaa hallituksen toimintaa.

Yleistoimialan yleistymisellä on vaikutuksia myös toiminimi- ja tavaramerkkisuojan kannalta. Jo nykyisellään uuden toiminimen rekisteröiminen voi olla hankalaa, koska rekisteröityjä toiminimiä on niin paljon. Kun sekoitettavuustutkimuksessa otetaan huomioon yrityksen toimiala, voi tietyn toiminimen rekisteröinti olla mahdollista, vaikka se ei läpäisisi sekoitettavuustutkimusta yleistöimialalla toimivan yrityksen osalta. Kun yritysten yleistoimialat lisääntyvät, toiminimiesteet yleistyvät entisestään. Siltä varalta, että työryhmän taustajatuksena on ollut se, että sekoitettavuustutkimuksesta luovuttaisiin, Keskuskauppakamari toteaa, että kaupparekisterin tekemä sekoitettavuustutkimus toiminimien ja tavaramerkkien rekisteröinnissä on tarpeellista.

Muutosehdotuksen taustalla lieene se, että myyntitarkoituksiin valmiiksi perustetuissa yhtiöissä on nykyään jopa usean sivun mittaisia toimialapykälä. Tämä epäkohta lieene kuitenkin mahdollista poistaa suhteellisen helposti ilman, että toimialan pakollisuudesta luovutaan.

Ehdotuksen toteuttaminen johtanee siihen, että kaupparekisterissä näkyy jatkossa toimiala vain niillä yhtiöillä, jotka harjoittavat luvanvaraista toimintaa (esimerkiksi luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset). Sen vuoksi sopimus- tai yhteistyökumppani joutuisi selvittämään asiaa muulla tavalla, mikä voi varsinkin pienten yritysten osalta osoittautua hankalaksi. Myöskään asian selvittämisestä kertaalleen ei ole pitempiäaikaista hyötyä, koska yritys voi ehdotuksen mukaan jatkuvasti muuttaa toimialaansa ilman, että se näkyisi kaupparekisteristä tai muustakaan rekisteristä.

Yhtiöjärjestys

Mietinnön mukaan yhtiöjärjestys ei olisi pakollinen. Tarkoituksena on, että laissa olisi oletettasäännökset, joita noudatettaisiin siinä tapauksessa, ettei asioista

ole määrätty yhtiöjärjestyksessä. Olettamasäännösten ottaminen lakiin on kannattavaa, koska se helpottaa yhtiön perustamista. Keskuskauppakamari ei kuitenkaan kannata yhtiöjärjestyksen tekemistä vapaaehtoisiksi.

Mietinnön taustalla oleva ajatus, että ilman yhtiöjärjestystä oleva yritys tarkastaisi laista sen toimintaa sääntelevät olettamasäännökset, ei ainakaan pienten yritysten osalta ole toimiva. Pienissä yrityksissä ei ole juridiikan tuntemusta eikä yleensä lakitekstejä käytettävissäkään. Asiaan perehtymättömän on käytännössä mahdotonta etsiä osakeyhtiölain kaltaisesta pitkästä ja monimutkaisesta laista edes pienen yhtiön tavanomaista toimintaa koskevat säännökset.

Yleensä yhtiön johto tarkastaa esimerkiksi varsinaisen yhtiökokouksen ajankohdan, kutsumenettelyn ja käsiteltävät asiat yhtiöjärjestyksestä valmistautuessaan kokoukseen. Yrityksellä on tai ainakin pitäisi aina olla helposti käytettävissään yhtiöjärjestys, josta tiedot löytyvät.

Keskuskauppakamari vastustaa yhtiöjärjestyksen muuttamista vapaaehtoisiksi.

Säännös jättää epäselväksi, miten osakeyhtiö saisi itselleen yhtiöjärjestyksen, jos myöhemmin havaittaisiin tarpeelliseksi määrätä jostakin asiasta yhtiöjärjestyksessä. Kysymys ei olisi yhtiöjärjestyksen muutoksesta, vaan yhtiöjärjestyksen ottamisesta rekisteröidylle yhtiölle. Sen vaatimat menettelyt ja ääntenenemmistöt eivät ilmene ehdotuksesta, sillä 2 luvun 4 §:n 1 momentin maininta yhtiöjärjestyspykälien soveltamisesta perustamissopimukseen ei sovellu tilanteeseen. On lisäksi oletettavissa, että varsin moni yhtiö havaitsee tarpeelliseksi ottaa yhtiöjärjestyksen myöhemmin, jotta esimerkiksi voisi määrätä toimielinten jäsenten toiminimenkirjoitusoikeuksista.

Mietinnön 2 luvun 3 §:n ja 4 §:n sanamuodot ovat ristiriidassa keskenään yhtiöjärjestyksen tarpeellisuuden osalta. Yhtiöjärjestystä ei 3 §:n mukaan tarvitse laatia. Sen sijaan 4 §:n ensimmäisestä virkkeestä saa sen käsityksen, että yhtiöllä on joka tapauksessa yhtiöjärjestys, mutta jos siinä ei määrätä muista asioista, perustamissopimuksessa on mainittava toiminimi ja kotipaikka. Jos laissa ei vaadita kaikilta osakeyhtiöiltä yhtiöjärjestystä, ensimmäinen virke olisi täsmällisempi muodossa

Yhtiöjärjestyksessä tai, jos yhtiöjärjestyksessä ei määrättäisi muista asioista, perustamissopimuksessa on mainittava yhtiön toiminimi ja kotipaikkana oleva Suomen kunta.

2:5 Perusyhtiöjärjestys

Ehdotetussa muodossaan pykälä sisältäisi vain maininnan siitä, että oikeusministeriön asetuksella voidaan määrätä osakeyhtiön perusyhtiöjärjestyksestä. Vaikka sanamuoto vastaa nykyistä, säännös olisi informatiivisempi, jos siitä ilmenisi, mikä perusyhtiöjärjestyksen funktio on. Asiaa tuntemattomalle jää epäselväksi, mikä tällaisen määräyksen merkitys ja sitovuus on.

2:6 Rahamaksu

Ehdotuksen mukaan "rahassa maksettava merkintähinta on suoritettava yhtiön Suomessa olevalle talletuspankin tai talletusten vastaanottamiseen oikeutetun ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin tilille tai vastaavalle ulkomailla olevalle tilille." Nykyisestä poiketen sallittaisiin maksu missä tahansa maassa olevalle tilille. Tämä voi edesauttaa väärinkäytöksiä. Säännös sallisi osakepääoman maksun jopa sellaisessa maassa olevalle tilille, joka on FATF:in mustalla listalla. Toisaalta osakepääoman maksusta vaaditaan tilintarkastajan todistus, joten ilmeisesti maksun asianmukaisuus tulee selvitettyä sitä kautta.

Pykälässä olevan sanan "yhtiön" voisi muuttaa muotoon "rekisteröimättömän yhtiön lukuun avatulle", sillä yhtiö syntyy 2 luvun 11 §:n nojalla vasta rekisteröinnillä.

2:10 Yhtiön rekisteröiminen

Ehdotuksen mukaan yhtiö on ilmoitettava kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen viimeisestä allekirjoituksesta tai yhtiön perustaminen raukeaa. Käytännössä kaikki yhtiöt eivät ole kyenneet noudattamaan edes nykyistä kuuden kuukauden määräaika.

Keskuskauppakamari katsoo, että määräajan lyhentämisestä on syytä pidättäytyä, ja pitää kuuden kuukauden määräaika sopivana.

2:13 Vastuu toimista ennen rekisteröintiä

Pykälän mukaan ennen rekisteröintiä tehdyistä toiminnoista vastaavat toiminnoista päättäneet ja tekijät. Tekijä on terminä väljä ja tulkinnanvarainen. Kohdassa tarkoitettaneen toimenpiteen toteuttaneita.

Säännöksen mukaan vastuu voi siirtyä yhtiölle rekisteröinnillä. Kuitenkin 11 § 1 momentin mukaan vastuu siirtyy siinä mainituin edellytyksin yhtiölle. Näin ol-
len 2:13:n sanamuoto on syytä muuttaa muotoon ”siirtyy”.

2:15 Perustamisen raukeaminen

Nykyisen kuuden kuukauden rekisteröintiajan lyhentäminen kolmeksi kuukau-
deksi lisää perustamisen raukeamisia, mikä aiheuttaa yrityksen perustajille ja
kaupparekisteriviranomaisille tarpeetonta lisätyötä.

2:16 Erityiset edut ja kustannukset

Säännöksen mukaan julkisen osakeyhtiön perustamissopimuksessa on mainitta-
va osakkeenomistajille mahdollisesti tulevat erityiset edut. Vaikka säännös vas-
taa nykyistä lakia, perusteluissa olisi hyvä lyhyesti käsitellä säännöksen sisältöä.

2:17 Perustamisen jälkeen tehdyt merkittävät hankinnat

Pykälän 2 momentin mukaan hallituksen selvitys ja tilintarkastajan lausunto oli-
si rekisteröitävä kaupparekisteriin. Tämä ei voi olla tarkoituksenmukaista. Riit-
tävää on, että selvitys ja lausunto toimitetaan kaupparekisteri-ilmoituksen liittei-
nä, jolloin niistä tulee julkisia asiakirjoja.

3 luku Osakkeet

3:1 Erilajiset osakkeet

Ehdotuksen mukaan erilajisia osakkeita olisivat oikeuksiltaan tai velvollisuuksil-
taan toisistaan poikkeavat osakkeet. Tämä johtaisi joissakin yhtiöissä lukuisiin
eri osakelajeihin, sillä sanamuodon mukaan pienetkin erot tekisivät osakkeista
erilajisia. Asialla on suuri käytännön merkitys, sillä ehdotukseen sisältyy tilan-
teita, joissa yhtiökokouksessa on toimitettava sarjäänestys.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, ettei sarjäänestysten vaati-
musta uloteta liian laajaksi. Jatkovalmistelussa on tarkistettava
osakkeiden erilaisuutta koskevaa säännöstä ja kiinnitettävä erityis-
tä huomiota tarpeettomien sarjäänestysten välttämiseen.

3:3 Äänivalta

Työryhmä ehdottaa, että uudessa laissa luovuttaisiin äänivaltaerojen rajoittamisesta. Nykyisen 20-kertaisen enimmäisäänivaltaeron asemesta laki sallisi rajattoman suuret äänivaltaerot. Suuntaus markkinoilla on ollut päinvastainen. Monet yhtiöt ovat siirtyneet yhteen osakesarjaan. Myös EU:ssa on käyty laajaa keskustelua moniääniosakkeista.

Keskuskauppakamari ei näe erityistä tarvetta lisätä äänivaltaeroja, mutta ei kuitenkaan vastusta ehdotusta.

Säännös jää epäselväksi, jollei pykälästä ilmene, että yhtiöjärjestyksessä voidaan asettaa rajattomia äänivaltaeroja. Muutos on siinä määrin suuri nykyiseen lakiin verrattuna, että sen sisällön tulisi ilmetä selvästi äänivaltaeroja käsittelevässä pykälässä.

Pykälän 2 momentissa todetaan, että yhtiössä voi olla osakkeita, jotka tuottavat äänioikeuden vain yhtiöjärjestyksessä määrätyissä asioissa. Säännös johtaisi yhdessä 3 luvun 4 §:n kanssa siihen, että yhtiössä voi olla täysin äänioikeudettomia osakkeita ilman, että osakkeisiin liittyisi nykyisen lain mukaista erityistä etuutta. Osakkeet voitaisiin antaa ilman äänioikeutta, ilman oikeutta osinkoon ja ilman jako-osuutta yhtiön varoihin. Tämä antaa aiheen pohtia, ovatko kyseiset instrumentit osakkeita. Näin vapaamielisen sääntelyn tarve on kyseenalainen. On vaikea ymmärtää ajatusta, jonka mukaan sellainen instrumentti, johon ei liity mitään oikeuksia, voisi olla osake. Lisäksi jää epäselväksi, tuleeko äänivallattomat osakkeenomistajat kutsua yhtiökokoukseen, vaikka heidän oikeudestaan osallistua kokoukseen mainitaan mietinnössä.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan äänioikeudettomia osakkeita koskevaa ehdotusta tulee tarkistaa siten, ettei laki mahdollista osakkeina sellaisia instrumentteja, joihin ei liity mitään oikeuksia.

3:5 Nimellisarvo

Mietinnössä ehdotetaan osakkeiden nimellisarvosta ja kirjanpidollisesta vastarvosta luopumista. Ne yhtiöjärjestyksessä määräykset, jotka sisältävät määräyksen nimellisarvosta, muuttuisivat ex lege mitättömiksi.

Keskuskauppakamari pitää arveluttavana ratkaisuna nimellisarvottomuuteen liittyvää ylikurssirahastojen lakkauttamista ja niissä

olevien varojen siirtämistä ex lege osakepääomaan. Osakeyhtiön itsensä tulisi voida määrätä osakepääomansa suuruus.

Mietinnön mukaan yhtiöjärjestyksen nimellisarvoa koskevat määräykset tulisivat uuden lain myötä mitättömiksi. Jos yhtiö haluaisi osakkeilleen nimellisarvon, sen olisi muutettava yhtiöjärjestystään lain voimaantulon jälkeen. Ei tunnu oikealta, että säilyttääkseen nykyisen yhtiöjärjestyksensä sisällön yhtiöt joutuvat uuden lain voimaan tultua muuttamaan yhtiöjärjestystään, mutta yhtiöjärjestyksen sanamuoto ei tällöin muuttuisi, vaan se päiväys, jolloin yhtiöjärjestyksen määräykset on rekisteröity. Lain tultua voimaan olisi yhtiöjärjestyksen nimellisarvomääräysten voimassaolo vaikea selvittää, kun yhtiöjärjestyksestä pitäisi päätellä, onko määräys tullut uuden lain myötä mitättömäksi vai onko sama määräys otettu uudestaan yhtiöjärjestykseen.

Lukuisilla yhtiöillä on nimellisarvoon liittyviä määräyksiä yhtiöjärjestyksissään. Niitä voi olla esimerkiksi lunastuslausekkeissa ja nettovarallisuuden jakoa koskevilla määräyksillä. Lain myötä kyseisten yhtiöiden olisi ilmeisesti muutettava yhtiöjärjestystään, mikä ei tunnu hyvältä ratkaisulta.

3:7 Lunastuslauseke

Mietinnössä ehdotetaan, että oikeusministeriön asetuksella antaman perusyhtiöjärjestyksen määräykset lunastuslausekkeesta tulevat sovellettavaksi, jos yhtiöjärjestyksessä ei ole mainintaa lunastuslausekkeen sisällöstä. Tätä ratkaisua voidaan pitää kyseenalaisena. Käytännössä oikeusministeriön asetus saisi lakia vastaavia vaikutuksia.

Keskuskauppakamari ei kannata perusyhtiöjärjestyksen lunastuslausekkeen soveltamista sellaiseen yhtiöön, joka ei ole päättänyt ottaa perusyhtiöjärjестystä käyttöön. Asetuksen antamisessa ei noudateta vastaavia kuulemis- ja kontrollimenettelyjä kuin lakia säädettäessä.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan lunastuslausekkeiden sisällön valvonta on syytä jättää patentti- ja rekisterihallitukselle nykyiseen tapaan.

3:17 Luetteloiden julkisuus

Työryhmä ehdottaa osakasluettelon julkisuuden rajoittamista nykyiseen verrattuna.

Julkisten osakeyhtiöiden osakasluetteloiden julkisuuden rajoittamisen osalta Keskuskauppakamari pitää mietintöä perusteltuna ja oikeaan osuneena. Yksityisten osakeyhtiöiden osalta tilanne ei ole yhtä selvä.

Ehdotuksen mukaan yksityisten osakeyhtiöiden luettelot eivät pääsääntöisesti olisi julkisia. Kuitenkin omistusta koskevia tietoja voidaan hankkia muualtakin kuin osake- ja osakasluetteloista. Esimerkiksi Patentti- ja rekisterihallitukselta saa tietoja yhtiön perustamisasiakirjoista ja kaupparekisteri-ilmoitusten yhteydessä toimitetuista yhtiökokouspöytäkirjoista. Omistuksen salaisuus ei siten olisi täydellistä.

Yksi mahdollisuus olisi harkita yksityisille osakeyhtiöille omistuksen perusteella määräytyvää rajaa, jolloin yksityisten osakeyhtiöiden omistus olisi julkista tietyn rajan, esimerkiksi 1/50 omistusosuuden jälkeen. Liiketoiminnassa on tärkeää tietää, kenen kanssa toimitaan ja ketkä ovat osakeyhtiön takana.

Lakiehdotuksen perusteluissa ei yksilöidä, millä viranomaisilla olisi oikeus saada tietoja yhtiöiden omistajista. On epäselvää, luetaanko konkurssipesien pesänhoitajat tietoja saaviksi viranomaisiksi. Heidän työssään voi kuitenkin olla ensiarvoisen tärkeää saada omistustietoja. Muuten konkurssiin joutuneen yhtiön oikeustoimien asianmukaisuutta voi olla mahdotonta selvittää. Lakia säädettäessä on varmistettava, että omistuksen julkisuuden rajaaminen ei koske pesänhoitajia.

Käytännössä on esiintynyt kiistaa siitä, onko yhtiöllä velvollisuus lähettää jäljennös osakasluettelosta postissa sitä pyytäneelle taholle vai onko tietoa haluan tultava hakemaan jäljennös yhtiön pääkonttorista. Laissa olisi syytä säätää yhtiölle velvollisuus lähettää jäljennös maksua vastaan postitse silloin, kun tiedot ovat julkisia.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta mietintöön sisältyy epätarkkuus. Sivulla 17 todetaan, että julkisuus koskisi omistuksia, jotka tuottavat enemmän kuin yhden tuhannesosan kaikista äänistä. Pykäläehdotuksessa ja sen perusteluissa puolestaan todetaan, että julkisuus koskisi niitä osakkeenomistajia, joilla on vähintään yksi tuhannesosa äänistä.

4 luku Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeet

Arvo-osuusjärjestelmää käsittelevään lukuun tulisi lisätä säännös, jonka mukaan konkurssiin menneen yhtiön osakkeet poistetaan arvo-osuusjärjestelmästä, kun

yhtiö on asetettu konkurssiin. Lisäksi olisi säädettävä, että pesänhoitaja on velvollinen säilyttämään konkurssiin menneen yhtiön arvo-osuusrekisteriotteen konkurssiin asettamispäivältä.

5 luku Yhtiökokous

5:1 Osakkeenomistajien päätöksenteko

Pykälän 2 momentin mukaan osakkeenomistajat voivat yhtiökokousta pitämättä yksimielisinä päättää yhtiökokoukselle kuuluvasta asiasta. Sinänsä ajatus on kannatettava, mutta sääntely vaatii vielä tarkennusta. Itse asiassa osakkeenomistajien yksimielisessä päätöksenteossa on kysymys osakkeenomistajien tekemästä sopimuksesta. Jälkikäteisten epäselvyyksien ja riitaisuuksien välttämiseksi pykälää on muutettava siten, että kaikki osakkeenomistajat allekirjoittavat päätösasiakirjan. Muuten säännös voi mahdollistaa jopa suoranaisia väärinkäytöksiä.

Koska osakkeenomistajien yksimielinen päätöksenteko yhtiökokouksen ulkopuolella on käytännössä mahdollista vain pienissä yhtiöissä, ei kaikkien osakkeenomistajien allekirjoitus ole kohtuuton vaatimus. Käytännössä jo nykyään menetellään siten, että kaikki osakkeenomistajat allekirjoittavat pöytäkirjan, jos päätös kirjataan kokousta pitämättä, vaikka nykyinen laki ei tunne menettelyä.

Mahdollisia jälkikäteisselvittelyjä helpottaisi, jos osakkeenomistajien kirjalliset päätökset numeroitaisiin samassa numerosarjassa kuin yhtiökokouksen päätökset. Tämä säännös edellyttäisi, että myös yhtiökokouksen päätökset säädettäisiin numeroitaviksi.

Keskuskauppakamari kannattaa säännöstä osakkeenomistajien yksimielisestä päätöksestä, mutta ehdottaa, että kaikkien osakkeenomistajien olisi allekirjoitettava päätös. Lisäksi päätösasiakirjat ja yhtiökokouspöytäkirjat olisi aiheellista numeroida juoksevasti vastaavasti kuin hallituksen pöytäkirjat. Muuten voi olla vaikea selvittää, mitä päätöksiä osakkeenomistajat ovat tehneet yhtiökokousta pitämättä.

5:2 Yhtiökokouksen toimivalta

Pykälän 1 momentin mukaan yhtiöjärjestyksessä voitaisiin määrätä, että yhtiökokous päättää toimitusjohtajan ja hallituksen yleistöimivaltaan kuuluvasta asiasta.

Suomalaiset ja ulkomaiset sijoittajat kiinnittävät nykyään erityistä huomiota yhtiöiden hallintoon ja haluavat tietoja yhtiöiden päätöksentekomenettelystä ennen sijoituspäätöstä. Nykyisen lain päätöksentekojärjestystä ja toimielinten toimivaltaa koskevat säännökset ovat käytännössä osoittautuneet varsin toimiviksi. Yhtiöiden hyvä hallinto (corporate governance) edellyttää selkeää toimivallan jakoa. Kun ehdotukseen sisältyy johdon ja osakkeenomistajien vahingonkorvaussäännösten merkittävä kiristys, on oleellista, että toimielinten jäsenet tietävät selkeästi tehtävänsä, vastuunsa ja velvollisuutensa.

Yhtiön toimielinten jäsenten, osakkeenomistajien ja sopimuskumppaneiden kannalta ei ole toivottavaa, että toimielinten toimivaltasuhteet hämärtyvät. On tärkeää, että osakeyhtiöissä on selkeät säännökset siitä, kuka käyttää päätösvaltaa. Varsinkin yrityksen joutuessa taloudellisiin vaikeuksiin tai yllättävään tilanteeseen on mahdollista, että toimielinten välillä syntyy epäselvyyttä siitä, kuka on tehnyt mitäkin ja mitä kunkin elimen pitäisi tehdä.

Toimivallan siirron mahdollistavat säännökset voivat aiheuttaa epätietoisuutta päätösten toimeenpanon osalta. Jos yhtiökokous tekee hallituksen toimivaltaan kuuluvan päätöksen, hallitus on kuitenkin se, joka vastaa täytäntöönpanosta. Ongelmia voi aiheutua esimerkiksi tiedonkulussa varsinkin, jos päätös on tehty lain sallimalla tavalla osakkeenomistajien yksimielisellä päätöksellä kutsumatta yhtiökokousta koolle.

Pykälän 2 momentin mukaan yksimieliset osakkeenomistajat voivat yksittäistapauksessa myös omasta aloitteestaan tehdä päätöksen yhtiön hallintoon kuuluvassa asiassa. Saman luvun 11 §:ssä puolestaan todetaan, että yhtiökokouksessa saa päättää vain asiasta, joka on mainittu kokouskutsussa tai joka on yhtiöjärjestyksen mukaan käsiteltävä yhtiökokouksessa. Säännökset vaikuttavat olevan ristiriidassa. Ilmeisesti 5:2.2:een olisi aiheellista lisätä maininta ”11 §:n estämättä”.

Säännöksen perustelujen mukaan yhtiökokoukselle ei voida siirtää muita kuin juoksevaan hallintoon kuuluvia asioita. Epäselväksi jää, mitä ovat sellaiset muut kuin juoksevaan hallintoon kuuluvat asiat, joita ei voitaisi siirtää yhtiökokoukselle.

Mahdollisuus siirtää hallintoon kuuluvia asioita osakkeenomistajien päätettäväksi vähentää sijoittajien ja sopimuskumppaneiden mahdollisuutta seurata yhtiön toimintaa. Tämä voi heikentää luottamusta yhtiöiden toimintaa kohtaan ja hankaloittaa liiketoimintaa. On mahdollista, että ehdotettu sääntely lisää uusia kontrollijärjestelmiä, esimerkiksi rahoitussopimusten kovenanteja. Ei ole suota-

vaa, että sopijakumppanit joutuvat pohtimaan ja varmistamaan vastapuolen toimivaltasuhteita.

Keskuskauppakamari ei kannata yhtiökokouksen ja hallituksen toimivaltasuhteiden muuttamista nykyisestä. Voimassa oleva laki on osoittautunut toimivaksi. Ehdotetut toimivallan siirtomahdollisuudet voivat aiheuttaa epäselvyyksiä ja hämärtävät vastuusuhteita.

Yksimielisten osakkeenomistajien päätöksentekoa koskevaa sääntelyä on joka tapauksessa syytä vielä tarkentaa. Esimerkiksi päätöksen moitemahdollisuudet olisi hyvä selvittää. Vaikka lähtökohtaisesti yksimielisestä päätöksestä ei pitäisi seurata moitekanteita tai riitaisuuksia, on mahdollista, että yksimielisyyden toteuttamiseen ja päätöksen kirjaamiseen sisältyy päätöksen sisältöön vaikuttavia virheitä.

5:4 Oikeus vaatia ylimääräistä yhtiökokousta

Mietinnön mukaan osakkeenomistajien vaatiessa ylimääräisen yhtiökokouksen koollekutsumista kokouskutsu on toimitettava kahden viikon kuluessa vaatimuksen saapumisesta. Käytännössä suurten yhtiöiden on mahdotonta noudattaa määräaika. Kaksi viikkoa ei riitä kokousajan määrittämiseen, kokouspaikan hankkimiseen, kutsun laatimiseen, kääntämiseen ja sanomalehti-ilmoituksen julkaisemiseen.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan kahden viikon sijasta säännöksen määräajan tulee olla yksi kuukausi ainakin julkisissa osakeyhtiöissä. Jos kuukautta pidetään yksityisillä osakeyhtiöillä liian pitkänä, niiden osalta voidaan käyttää kahden viikon kutsuaikaa.

5:5 Oikeus saada asia käsiteltäväksi

Säännöksen perustelujen mukaan vaatimuksen voidaan yleensä katsoa tulleen ajoissa ainakin silloin, kun se on saapunut viikkoa ennen kokouskutsun toimitamisaikaa. Käytännössä viikko ei riitä asian sisällyttämiseen kokouskutsuun ainakaan julkisissa yhtiöissä ottaen huomioon, että kutsu on ehdittävä kääntää ja sanomalehtitila on varattava ajoissa ennen julkaisupäivää.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan yksi viikko on liian lyhyt aika sisällyttää osakkeenomistajan vaatima asia yhtiökokouskutsuun. Viikon sijasta pykälän perusteluissa on mainittava kaksi

viikkoa ja ainakin-sana on jätettävä pois, sillä sen voi tulkita vielä lyhentävän käytössä olevaa aikaa. Jos kahta viikkoa pidetään yksityisillä osakeyhtiöillä liian pitkänä, niiden osalta voidaan mainita viikon aika.

5:6 Osallistuminen

Ehdotuksen mukaan hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla olisi velvollisuus olla läsnä yhtiökokouksessa silloin, kun se on tarpeen osakkeenomistajan kyselyoikeuden toteuttamiseksi. Säännöksen sanamuodosta voi saada sen käsityksen, että koko hallituksen on oltava läsnä yhtiökokouksessa. Käytännössä se ei ole suurissa kansainvälisissä yhtiöissä mahdollista.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan pykälän sanamuotoa tulee tarkistaa siten, että säännöksestä ilmenee selkeästi, ettei koko hallituksen läsnäolo ole tarpeen osakkeenomistajan kyselyoikeuden toteuttamiseksi.

Toisaalta säännöksestä saa sen käsityksen, ettei hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla ole oikeutta olla kokouksessa, ellei se ole tarpeen osakkeenomistajien kyselyoikeuden käyttämiseksi. Tämäkään ei ole toivottava ratkaisu.

5:10 Ulkopuoliset

Ehdotuksen mukaan yhtiökokous voisi päättää, että kokouksessa voi olla läsnä myös muita kuin osakeyhtiölain nojalla läsnäoloon oikeutettuja. Pykälän sanamuodon perusteella jää epäselväksi, onko ulkopuolisten läsnäolosta aina tehtävä nimenomainen päätös yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksen päätöksenä asiasta tulisi myös moitekelpoinen.

Suurten yritysten yhtiökokouksissa on aina läsnä avustavaa ja teknistä henkilöstöä. Puheenjohtaja ja osakkeenomistajat eivät edes teoriassa selviäisi läsnäolijoiden toteamisesta, valtakirjojen tarkastamisesta ja äänten laskemisesta ilman heitä. Ei ole aiheellista, että yhtiökokous joutuisi erikseen päättämään siitä, että tekninen henkilöstö voisi olla läsnä. Suuryrityksen yhtiökokousta ei saisi edes käyntiin ja tekemään päätöstä asiasta ilman avustavan henkilöstön läsnäoloa. Ei myöskään ole tarkoituksenmukaista, että tällaisen henkilöstön esittelyyn ja kunakin henkilön läsnäolon tarpeellisuutta koskevaan keskusteluun varattaisiin aikaa. Lisäksi on huomattava, että jos joku osakkeenomistaja havaitsee, että avustavaan henkilöstöön kuuluu joku tehtävään sopimaton, hän voi ottaa asian esille ja pyytää henkilön poistamista tehtävästä. Silloin yhtiökokous voi päättää asiasta.

Työryhmän ehdotus ulkopuolisista johtaisi ilmeisesti siihen, että yhtiökokouksen esityslistaan jouduttaisiin ottamaan läsnäolijoita koskeva kohta. Tämän ei voida katsoa lisäävän kokousmenettelyn joustavuutta.

Keskuskauppakamari vastustaa nimenomaista säännöstä, jonka mukaan yhtiökokous päättäisi ulkopuolisten läsnäolosta. Säännös hankaloittaa suurten yritysten yhtiökokouksen järjestämistä. Koska nykyinen järjestelmä on osoittautunut toimivaksi, ei muutoksia ole aihetta tehdä.

5:15 Muotovaatimusten sivuuttaminen

Työryhmä ehdottaa nykyisen muotovaatimusten sivuuttamista koskevan säännöksen laajentamista. Tilanteen korjaaminen on kuitenkin ainakin julkisissa yhtiöissä suostumusmenettelyllä jälkikäteen mahdotonta.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan muotovaatimuksen sivuuttamista koskevan säännöksen soveltamisalaa ei pidä laajentaa nykyisestä.

Nyky säännöksessä painopiste on siinä, että kokouskutsussa on riittävät tiedot, jotta osakkeenomistajat tietävät tulla paikalle heitä kiinnostavaan kokoukseen. Menettelytapavirhe voi olla päätöksen lopputuloksen kannalta merkityksetön, mutta osakkeenomistajien suostumuksen saaminen voi osoittautua mahdottomaksi.

5:17 Koolle kutsuminen

Pykälän 2 momentin mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen tulee toimittaa kutsu, jos yhtiökokouksen koolle kutsuminen muuten laiminlyödään. Nykyisin viranomaisena on lääninhallitus, mutta se ei toimita kutsua, vaan oikeuttaa hakijan toimittamaan kutsun. Mietinnön mukaan Patentti- ja rekisterihallitus hoitaisi myös käytännössä kutsun toimittamisen. Epäselväksi jää, miten viranomainen onnistuu kutsun toimittamisessa, jos se ei saa haltuunsa asianmukaisesti laadittua osakasluetteloa.

Perustelujen mukaan kutsuminen tapahtuisi Patentti- ja rekisterihallituksen kustannuksella. Viranomaisella olisi oikeus periä kulut jälkikäteen yhtiöltä. Ottaen huomioon, että Patentti- ja rekisterihallitus on nettobudjetoitu virasto, ehdotus merkitsee käytännössä sitä, että muut yhtiöt joutuvat maksamaan kutsumisesta aiheutuvat kulut nousevissa kaupparekisterimaksuissaan. Voidaan nimittäin olettaa, että monissa tapauksissa perintä yhtiöltä epäonnistuu, sillä kutsumenettely

koskee usein kriisiyhtiöitä. Jatkovalmistelussa on aiheellista vielä pohtia kutsujen rahoittamista.

Säännösehdotuksesta ei selviä myöskään se, miten Patentti- ja rekisterihallitus voisi saada käsiinsä ja huolehtia osakeyhtiölain mukaisesta etukäteen nähtävillä pidettävästä materiaalista.

5:20 Kutsutapa

Ehdotuksessa säilytetään nykyisen lain vaatimus kirjallisista kokouskutsuista kaikille osakkeenomistajille, jos yhtiökokouksessa käsitellään esimerkiksi yhtiön sulautumista tai jakautumista. Julkisissa osakeyhtiöissä tulee voida luopua kirjallisen kutsun vaatimuksesta. Jos jatkossa verosäännökset mahdollistavat osittaisjakautumiset, ei ole perusteltua, että jopa yhtiön kannalta vähämerkityksistä osittaisjakautumisesta tulisi lähettää kaikille osakkeenomistajille kutsukirje.

Noteeratuissa yhtiöissä jäävät hallintarekisteröidyt osakkeenomistajat joka tapauksessa ilman kutsukirjettä. Listayhtiöissä on myös vakiintuneet ja säännellyt tavat julkistaa yhtiön asioita.

Keskuskauppakamari vastustaa säännöstä, jonka mukaan julkisten osakeyhtiöiden olisi toimitettava kirjallinen kokouskutsu kaikille osakkeenomistajille yhtiökokouksen käsitellessä esimerkiksi sulautumista tai jakautumista.

5:21 Kokousasiakirjat, niiden nähtävänä pitäminen ja lähettäminen

Ehdotuksen mukaan hallituksen päätösehdotukset voidaan pitää nähtävillä yhtiön Internet-sivuilla. Keskuskauppakamari kannattaa ehdotusta. Uudessa laissa Internet on syytä ottaa julkistamiskeinoksi kaikkiin mahdollisiin tilanteisiin. Koska Internetissä muillakin kuin osakkeenomistajilla on mahdollisuus tutustua asiakirjoihin, Internet-julkistaminen koskee käytännössä vain listayhtiöitä.

Tilinpäätösasiakirjojen osalta olisi toivottavaa tarkentaa lakitekstiä tai perusteluja siten, että vuosikertomuksen nähtävillä pitäminen olisi riittävää.

5:23 Puheenjohtaja, ääniluettelo ja pöytäkirja

Pykälän 3 momentin mukaan yhtiökokouksen pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja sitä varten valittu tarkastaja. Pykälään tai ainakin sen perusteluihin on syytä lisätä maininta siitä, ettei tarkastaja ole tarpeen, jos yhtiökokous-

sessä on ollut läsnä vain yksi osakkeenomistaja. Jotkut yhtiöt ovat joutuneet kiistelemään pöytäkirjojensa asianmukaisuudesta, kun tarkastajaa ei ole ollut.

Uuden osakeyhtiölain säätämisen tarkoituksena on selkiyttää nykyistä oikeustilaa. Lisäämällä pykälään tai ainakin sen perusteluihin edellä mainittu toteamus voidaan edistää lain tavoitteita ja ehkäistä turhia epäselvyyksiä. Kaikilla osakeyhtiöiden asioita hoitavilla ei ole käytössään oikeuskirjallisuutta, josta säännöksen tulkintaa voi etsiä. Laki ja myös hallituksen esityksen perustelut tulevat olemaan helposti saatavilla Internetissä, joten lain informatiivisuuteen on syytä panostaa.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan pykälään tai ainakin sen perusteluihin tulee lisätä maininta siitä, että ainoastaan yhden osakkeenomistajan osallistuessa yhtiökokoukseen on hänen allekirjoituksensa riittävä.

Yhtiökokousten päätösten jälkikäteisellisyys helpottaisi, jos yhtiökokouksen pöytäkirjat säädettäisiin numeroitavaksi vastaavalla tavalla kuin hallituksen pöytäkirjat.

Keskuskauppakamari ehdottaa, että yhtiökokouksen pöytäkirjat numeroitaisiin juoksevasti.

5:24 Jatkokokous

Ehdotuksen mukaan jatkokokous on pidettävä viimeistään kahden kuukauden kuluttua varsinaisesta yhtiökokouksesta.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan jatkokokouksen enimmäisaika on syytä muuttaa kolmeksi kuukaudeksi. Käytännön järjestelyt edellyttävät tätä suurissa pörssiyhtiöissä. Jos kolmea kuukautta pidetään liian pitkänä aikana yksityisille osakeyhtiöille, niiden osalta voidaan säätää kahden kuukauden enimmäisaika.

5:25 Kyselyoikeus

Pykäläehdotuksen mukaan osakkeenomistajien kysymyksiin vastaavat hallitus ja toimitusjohtaja. Käyttämällä tässä termiä hallitus joudutaan suurissa yrityksissä hankaluuksiin. Osakkeenomistajien oikeusturvan kannalta on riittävää, että vastausta antaa hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja. Koko hallitusta ei tule vaatia paikalle. Se ei ehkä ole pykäläehdotuksen tarkoituksenaan, mutta pykälän ensimmäinen virke tulee muuttaa seuraavaan muotoon:

Hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan on yhtiökokouksessa osakkeenomistajan pyynnöstä annettava tarkempia tietoja seikoista, jotka voivat vaikuttaa kokouksessa käsiteltävän asian arviointiin.

Työryhmä ehdottaa uudesta laista jätettäväksi pois nykyisen osakeyhtiölain 9 luvun 12 §:n 4 momentin mukaisen osakkeenomistajan tiedonsaantioikeuden. Perusteluina on esitetty säännöksen vähämerkityksisyys ja ongelmallisuus sen vuoksi, ettei säännöksessä erotella pieniä ja suuria yhtiöitä. Nykyisessä muodossaan säännös mahdollistaa tietojen saantioikeuden käyttämisen väärin, esimerkiksi silloin, kun julkisen yhtiön osakasmäärää on pyritty supistamaan yhteen tai enintään muutamaaan, jolloin osakkeenomistajien vähälukuisuuden vuoksi tiedonsaantioikeuden kriteerit täyttyvät.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan ei nykyisessä laissa olevaa tietojensaantioikeutta tulisi poistaa yksityisistä osakeyhtiöistä. Tietojensaantioikeuden käyttämisestä on saatu positiivisia kokemuksia muutaman osakkeenomistajan yhtiöissä enemmistö-osakkeenomistajien mahdollisten väärinkäytösten selvittämiseksi. Lisäksi mahdollisuus tietojen saantiin on toiminut myös preventiivisesti väärinkäytöksiä estäen. Tarvetta säilyttää tietojensaantioikeus korostaa ehdotus poistaa tilintarkastuspakko pieniltä yhtiöiltä.

Julkisten yhtiöiden osalta tiedonsaantioikeutta ei pidä säätää niihinkään tilanteisiin, jolloin yhtiössä on vain vähän osakkeenomistajia. Laissa voitaisiin lisäksi todeta, ettei tietojensaantioikeutta ole julkisen osakeyhtiön muuttuessa yksityiseksi osakeyhtiöksi esimerkiksi viiteen vuoteen.

5:26 Enemmistöpäätös

Ehdotuksen mukaan tasaaenestykset ratkaistaisiin jatkossa arvalla, ei enää puheenjohtajan päätöksellä. Säännöksen perusteluissa ei käsitellä lainkaan syytä tälle muutokselle. Jos nykylakia halutaan muuttaa, on sille oltava perustelut.

5:27 Määräenemmistöpäätös

Pykälän 2 momentin 3) kohtaan tulisi lisätä sana ”suunnattu”. Muuten optio-oikeuksien antaminen edellyttäisi määräenemmistöpäätöstä, vaikka osakkeenomistajien merkintäetuoikeutta noudatettaisiin. Vaikka käytännössä optio-oikeudet yleensä annetaan suunnattuina, kuten perusteluissa todetaan, se ei ole riittävä peruste vaatia optio-oikeuksien antamiselta määräenemmistöä sellaisessa

tilanteessa, jossa osakkeiden osalta ei määräenemmistöä vaadittaisi. Tuntuu siltä, että ehdotetussa muodossa lainsäätäjä ottaa varauksellisen kannan optioihin, kun ne kaikissa tilanteissa edellyttäisivät määräenemmistöpäätöstä.

5:28 Osakelajien yhdistäminen

Ehdotuksessa vaaditaan osakelajikohtaista äänestystä. Perusteluissa ei kerrota syytä nykylain tiukentamiseen.

Keskuskauppakamari vastustaa perustelematonta menettelyn tiukentamista osakelajeja yhdistettäessä.

6 luku Johto ja edustaminen

6:7 Hallituksen pöytäkirja

Ei ole harvinaista, että osakeyhtiön hallitus tekee yksimielisen päätöksen kiireellisessä asiassa pitämättä varsinaista kokousta. Käytännössä tällaisesta päätöksestä on tapana laatia pöytäkirja, jonka kaikki hallituksen jäsenet allekirjoittavat.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan lain jatkovalmistelussa tulee pohtia tarvetta säätää hallituksen kokouksen ulkopuolella tehtävästä päätöksestä ja sen kirjaamisesta.

6:8 Tehtävien siirtäminen

Pykälässä ehdotetaan, että hallitus voisi yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla tehdä päätöksen toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvassa asiassa silloinkin, kun yhtiöllä on toimitusjohtaja.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan toimivallan siirto toimitusjohtajalta hallitukselle hämärtää toimivaltasuhteita. Erityisesti yrityksen kriisitilanteessa voi syntyä tilanteita, joissa on epäselvää, mitä kunkin toimielimen pitäisi tehdä, jos toimielimillä on päällekkäinen toimivalta. Toimivallan siirrot ovat ongelmallisia myös sopimuskumppaneiden kannalta.

Pykälän perusteluissa todetaan, ettei lakiin ehdoteta säännöksiä tehtävien jakamisesta hallituksen jäsenten kesken. Lisäksi todetaan, että jakamiseen sovelletaan oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa muodostuneita periaatteita ja että jaolla on katsottu olevan merkitystä esimerkiksi jäsenen korvausvastuun määrää

arvioitaessa. Tämä pitää paikkansa, mutta voi johtaa perustelujen sellaiseen väärään tulkintaan, että tehtävien jako vapauttaisi hallituksen jäsenen kokonaan vastuusta esimerkiksi sellaisen päätöksen osalta, johon hän ei hallituksen valiokuntatyöskentelyssä ole osallistunut. Koska tehtävien jaolla ja valiokuntatyöskentelyllä ei voida poistaa hallituksen jäsenten vastuuta, on asia syytä käsitellä selkeämmin perusteluissa.

6:10 Hallituksen jäsenten valinta

Mietinnössä ei enää vaadita hallituksen jäseniksi valittavilta kirjallista suostumusta. Tämä voi johtaa väärinkäytöksiin, joista on kokemusta aiemmilta vuosilta. Ongelma koskee pieniä yhtiöitä.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan laissa tulisi vaatia kirjallinen suostumus yksityisen osakeyhtiön hallituksen jäseneksi valittavilta.

Julkisissa osakeyhtiöissä kirjallisen suostumuksen vaatimus aiheuttaa tarpeetonta byrokratiaa eikä väärinkäytösriskiä käytännössä ole muiden säännösten mukaisten julkistamisvaatimusten vuoksi.

6:11 Hallituksen jäsenen kelpoisuus

Ehdotukseen on syytä lisätä maininta siitä, ettei liiketoimintakiellossa olevaa voida valita hallituksen jäseneksi. Liiketoimintakiellosta annettu laki kieltää vallinnan, mutta maininta asiasta selkiyttäisi osakeyhtiölain säännöstä.

6:15 Hallituksen täydentäminen

Lakiehdotuksessa ei ole selkeästi määritelty, mistä ajankohdasta alkaa hallituksen varajäsenen toimimisvelvollisuus ja siten vastuu hallituksen jäsenenä. Puute voitaisiin ratkaista säätämällä, että varajäsenen vastuu hallituksen jäsenenä alkaa, kun hänelle on ilmoitettu toimimisvelvollisuudesta varsinaisen jäsenen erottua tai ollessa estynyt. Lisäyksellä olisi myös informatiivinen merkitys nykytilanteeseen verrattuna, sillä hallituksen varajäseneksi pyydyt henkilöt ovat usein epätietoisia vastuukysymyksistä.

6:19 Toimitusjohtajan läsnäolo hallituksen kokouksessa

Ehdotuksen mukaan hallitus voisi pysyvästi estää toimitusjohtajaa olemasta läsnä hallituksen kokouksissa. Tämä ei vastaa käytäntöä osakeyhtiöissä. Jos hallitus on menettänyt luottamuksensa toimitusjohtajaan siinä määrin, ettei toimitus-

johtajaa voida päästää hallituksen kokouksiin, on toimitusjohtajan erottaminen käytännössä ainoa mahdollisuus jatkaa.

Keskuskauppakamari vastustaa ehdotusta, jonka mukaan toimitusjohtajan läsnäolo hallituksen kokouksissa voitaisiin pysyvästi esittää.

On selvää, että yksittäistapauksissa voi olla tarpeen poistaa toimitusjohtaja hallituksen kokouksesta, esimerkiksi käsiteltäessä hänen palkkaetujaan tai arvioitaessa hänen toimintaansa. Käytännössä onkin nykyään tavanomaista, että hallitus pitää joskus arviointikokouksia ilman toimitusjohtajaa. Silloin hallituksella on mahdollisuus avoimesti keskustella toimitusjohtajan toiminnasta.

6:21 Toimitusjohtajan valinta, eroaminen ja erottaminen

Osakeyhtiön toimielinten toimivaltasuhteiden kannalta on ongelmallista, jos yhtiökokous voisi nimetä sekä hallituksen että toimitusjohtajan. Se, että yhtiökokous on valinnut toimitusjohtajan, voi hankaloittaa käytännössä sitä, että toimitusjohtajan on hoidettava yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan hallitus olisi oikeutettu erottamaan toimitusjohtajan. Tämä voi osoittautua ongelmalliseksi, jos yhtiökokous on valinnut toimitusjohtajan. Käytännössä hallitus joutuisi pohtimaan, pitäisikö hallituksen itsensäkin erota samalla.

Vielä erikoisemmaksi tilanteen tekee se, että 6 luvun 8 §:n mukaan hallitus voi tehdä päätöksen toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvassa asiassa. Tuntuisi erikoiselta, jos hallitus syrjäyttäisi päätöksenteossa yhtiökokouksen valitseman toimitusjohtajan.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan nykyisen lain toimivaltasäännökset ovat selkeät ja toimivat. Keskuskauppakamari ei kannata nykyisen sääntelyn muuttamista tältä osin. Jatkossakin on syytä säätää, että yhtiökokous valitsee hallituksen ja hallitus toimitusjohtajan.

6:23 Hallintoneuvoston tehtävät

Keskuskauppakamari kannattaa sitä, ettei hallintoneuvosto voi jatkossa valita yhtiön hallitusta. Avoimuus ja selkeys puoltavat mahdollisimman yksinkertaista

hallintorakennetta. Toisaalta joissakin yksittäistapauksissa voidaan hallintoneuvostoa pitää tarpeellisina.

Ehdotuksen mukaan hallintoneuvostolle voidaan antaa vain hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvia tehtäviä ja sellaisia tehtäviä, joita ei ole säädetty muille toimielimille. Hallintoneuvostolle ei voida antaa oikeutta edustaa yhtiötä. Ehdotus hallintoneuvoston tehtävämäärittelyksi on jossain määrin epämääräinen.

Epäselväksi jää, mitä tehtäviä hallintoneuvostolle voitaisiin siirtää. Nykyisen kaltainen rajoitettu tehtävämalli ilman toimivallan siirtoja on onnistuneempi. Jos ylipäätään nähdään tarvetta säilyttää mahdollisuus valita osakeyhtiölle hallintoneuvosto, sen tehtävien tulee painottua valvontatehtäviin.

Kaiken kaikkiaan yhtiökokouksen, mahdollisen hallintoneuvoston, hallituksen ja toimitusjohtajan toimivaltasuhteet tulisi olla selkeät.

6:25 Hallintoneuvoston jäsenet ja puheenjohtaja

Säännöstä selventäisi, jos siinä todettaisiin, että hallintoneuvosto valitsee puheenjohtajan keskuudestaan.

6:28 Hallituksen ja toimitusjohtajan edustamisoikeus

Ehdotuksen mukaan hallitus edustaa yhtiötä. Nykyisen osakeyhtiölain mukaan hallitus edustaa yhtiötä ja kirjoittaa sen toiminimen. Mietinnössä ei ole tarkoitettu muuttaa oikeustilaa, vaan on katsottu, että toiminimen kirjoittaminen sisältyy itsestäänselvyytenä yhtiön edustamiseen.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan pykäläehdotukseen tulee lisätä maininta toiminimen kirjoittamisesta. Maininnan poistaminen saa aikaan virheellisen käsityksen siitä, että tarkoituksena on muuttaa vallitsevaa oikeustilaa. Toiminimen kirjoittaminen on vakiintunut, laajasti tunnettu ja toimivaksi osoittautunut termi, jonka käytöstä luopumiseen ei ole mitään perustetta.

Pienen osakeyhtiön toiminnassa yleisimpiä vastaantulevia juridisia kysymyksiä on oikeus toiminimen kirjoittamiseen. On tärkeää, että laissa on toiminimen kirjoittamisesta selkeät ja helppotajuiset säännökset. Edustaminen on juridinen käsite, joka yleiskielessä ja käytännön yritystoiminnassa voidaan mieltää toisensäältäiseksi. Uuden lain tarkoitus on nimenomaan selkiyttää lainsäädäntöä eikä tehdä sitä pienen osakeyhtiön kannalta vaikeammin hallittavaksi, eikä tästä linjasta pidä poiketa edustamista koskevan säännöksen kohdalla.

6:29 Muut edustajat

Pykälään tulee lisätä maininta toiminimen kirjoittamisesta. Pykälä ei ole riittävän selvä ehdotetussa muodossaan, kun siinä käsitellään vain edustamista. Ehdotus heikentää nykyisen lain selkeyttä eikä siten vastaa uudistuksen tavoitteita.

Termin edustaja käyttäminen ei tunnu onnistuneelta ratkaisulta. Nykyisessä lainsäädännössä edustajaksi kutsutaan ulkomaisen sivuliikkeen asioita Suomessa hoitavaa henkilöä.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan nykyisin käytetty termi toiminimenkirjoittaja on vakiintunut ja yleisesti tunnettu, joten sen muuttamiseen ei ole aihetta.

6:30 Edustamisoikeuden rajoitukset

Pykälään tulee lisätä maininta toiminimen kirjoittamisoikeuden rajoituksesta. Pykälä ei ole riittävän selvä ehdotetussa muodossaan, kun siinä käsitellään vain edustamista. Ehdotus heikentää nykyisen lain selkeyttä eikä siten vastaa uudistuksen tavoitteita.

Pykälän 2 momentin mukaan edustajan toimivaltaa voitaisiin rajoittaa yhtiöjärjestykseen otettavalla toimialamääräyksellä. Säännös on varsin epäselvä. Myös perustelut ovat erittäin suppeat. Mahdollisesti säännöksellä tarkoitetaan sitä, ettei yhtiön edustaja saa tehdä sellaisia toimenpiteitä, jotka merkitsisivät yhtiön toimialan laajenemista yhtiöjärjestyksessä olevan toimialamääräyksen ulkopuolelle. Säännöksestä voitaneen päätellä, että mietinnön mukaan ilman toimialamääräystä olevien yhtiöiden edustajat voisivat tehdä toimenpiteitä millä toiminnan alalla tahansa, vaikka tämä ei vastaisi yhtiön käytännössä vakiintunutta toiminnan laatua. Tällainen erottelu yhtiön edustajan toimivallan suhteen ei tunnu luontevalta.

Toisaalta säännöksen perustelujen mukaan yhtiöjärjestyksen määräyksellä ei voida tehokkaasti rajoittaa yhtiön edustajan kelpoisuutta toimia yhtiön puolesta. On kyseenalaista, onko pelkän pykälätekstin perusteella riittävän selvää, ettei säännöksellä rajoiteta yhtiön edustajan kelpoisuutta. Jatkovalmistelussa tulee vielä harkita 2 momentin tarpeellisuutta.

6:31 Edustajan toimien sitovuus

Oikeustoimien sitovuuden arviointi vaikeutuu merkittävästi nykyisestä, jos mietinnössä ehdotetut toimivallan siirtomahdollisuudet toteutuvat. Sopijakumppanin oikeusturva edellyttää selkeää sääntelyä.

7 luku Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

Työryhmä ehdottaa pienten osakeyhtiöiden tilintarkastuksesta luopumista. Maallikkotilintarkastajista luovuttaisiin kokonaan. Vain hyväksytyt tilintarkastajat (HTM ja KHT) voisivat jatkossa olla tilintarkastajia. Ehdotuksen mukaan tilintarkastus olisi pakollista, jos kaksi seuraavista rajoista ylittyy:

- 1) taseen loppusumma edellisen tilikauden tilinpäätöksen mukaan on yli 340 000 euroa;
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto edellisen tilikauden tilinpäätöksen mukaan on yli 680 000 euroa; sekä
- 3) palveluksessa edellisen tilikauden aikana on ollut keskimäärin yli 10 henkilöä.

Jos ehdotus toteutuu, tilintarkastuspakosta vapautuisi merkittävä määrä osakeyhtiöitä. Toisaalta rahoitusta tarvitsevat osakeyhtiöt joutuisivat tosiasiallisesti edelleen käyttämään tilintarkastajaa, sillä rahoittajat vaativat jatkossakin tilintarkastusta luotonhakijoilta. Tilintarkastuksesta on hyötyä yhtiölle siinäkin mielessä, että kirjanpidon ja tilinpäätöksen asianmukaisuus tulee selvitettyä ja siten moni yhtiö välttyy hankaluuksilta verotarkastusten yhteydessä. Myös harmaan talouden torjunnan kannalta tilintarkastuksella on merkitystä. Toisaalta ns. maallikkotilintarkastus ei kaikissa tapauksissa anna yhtiölle ja ulkopuolisille sitä hyötyä, joka ammattitaitoisesta tilintarkastuksesta normaalisti saadaan.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan tilintarkastusta koskevien säännösten sisältöä tulisi vielä pohtia. Työryhmän ehdotuksen mukaan tilintarkastus ei enää jatkossa koskisi suurta osaa osakeyhtiöistä. Ehdotetut raja-arvot tuntuvat varsin korkeilta. Yksi mahdollisuus olisi laskea raja-arvoja, jolloin suurempi määrä yhtiöitä tilintarkastettaisiin jatkossakin. Ehdotetut raja-arvot voitaisiin esimerkiksi puolittaa taikka taseen raja-arvoksi asettaa 200.000 euroa, liikevaihdon raja-arvoksi 300.000 euroa ja työntekijämääräksi 5 henkilöä.

Yrityksen sopimuskumppaneille voi olla tarpeellista tietää, onko yhtiöllä tilintarkastajaa. Lain jatkovalmistelussa on syytä pohtia, miten tieto saadaan julki-

seksi, olisiko se esimerkiksi mahdollista merkitä kaupparekisteriin. Ongelmana on toki se, että raja-arvojen lähellä olevilla yhtiöillä tilanne voi vaihdella vuosittain.

Lisäksi olisi suotavaa, että kaikissa konkurssiin asetetuissa osakeyhtiöissä olisi pakollinen tilintarkastus. Konkurssin yhteydessä tehtävä tilintarkastus olisi omiaan vähentämään niitä epäilyjä, jotka kohdistuvat pienten yhtiöiden tilintarkastuksesta luopumiseen.

Tavallaan ristiriitainen ehdotetun tilintarkastuspakosta luopumisen kanssa on vaatimus siitä, että osakepääoman maksusta on pienissäkin yhtiöissä oltava hyväksytyn tilintarkastajan todistus. Vaatimusta voidaan kuitenkin puoltaa velkojien ja sopimuskumppaneiden suojaamisen tarpeella.

Mietintö jättää epäselväksi sen, miten tilintarkastuspakon ulkopuolella olevalle yhtiölle valitaan tilintarkastaja silloin, kun laki vaatii tilintarkastajan todistusta. Tämä koskee osakepääoman maksua yhtiötä perustettaessa tai osakepääomaa korotettaessa sekä sulautumis- ja jakautumissuunnitelmia. Tilintarkastajan valintamenettely näissä tapauksissa on syytä selkiyttää laissa.

7:4 Tilintarkastajan toimikausi

Pykälässä liitetään tilintarkastajan toimikaudesta päättäminen hallituksen jäsenen valintaan ilmeisen kirjoitusvirheen vuoksi.

Laissa olisi syytä käsitellä tilintarkastajan eroa tehtävästään.

7:7 Erityisen tarkastuksen määrääminen

Ehdotuksen mukaan erityisen tarkastuksen määräämistä pyydetäisiin rekisteriviranomaiselta. Voidaan olettaa, että erityisen tarkastuksen tarve lisääntyy tulevana vuosina, kun pienet yritykset vapautuvat tilintarkastuspakosta. Jotta muille yrityksille ei välillisesti aiheutuisi kustannuksia kaupparekisterimaksujen nousun myötä, on Patentti- ja rekisterihallituksen voitava periä erityisen tarkastuksen määräämisestä aiheutuvat kulut etukäteen yhtiöltä tai hakijalta.

8 luku Oma pääoma ja tilinpäätös

Oma pääoma jakautuu osakepääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Vapaata pääomaa on mm. arvonorotusraho. Nykymuotoisen sidotun ja vapaan pääoman eron poistuminen, varojen jakamisen sitominen maksukykyyskriteeriin,

osakkeenomistajien mahdollisuus poiketa hallituksen ehdotuksesta osingonjaosta päätettäessä sekä selvitystilasäännösten muuttuminen voivat johtaa siihen, että sopimuskumppanit joutuvat nykyistä tarkemmin kontrolloimaan osakeyhtiön toimintaa. Erityisesti tämä korostuu luotonannossa ja valvotuilla toimialoilla. Nykyinen osakeyhtiölaki antaa sijoittajille ja luotonantajille selkeän käsityksen siitä, mikä osa yhtiön pääomasta on omistajien vapaasti disponoitavissa ja millä tavalla.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan ehdotus sisältää oman pääoman osalta varsin suuria muutoksia nykyiseen verrattuna. Jatkovalmistelussa on aiheellista vielä selvittää muutosehdotusten tarpeellisuus ja toimivuus yhtiöoikeudellisesti ja erityisesti verotuksen kannalta.

Jatkovalmistelussa tulisi pohtia, minkälaisiksi tase-eriksi muuttuvat nykyiset sitotun pääoman erät (muut kuin osakepääoma). Samoin olisi tarkennettava, tuleeko esimerkiksi arvonorotusrahastosta välittömästi vapaata omaa pääomaa vai koskeeko normi vain uusia arvonorotuksia ja miten muutosvaihe näkyy tasekaavassa.

Kovenanttien merkitys yritysluototuksessa korostunee jatkossa, kun pääoman pysyvyys on nykyistä kevyemmin säännelty.

9 luku Osakeanti

9:2 Päätöksenteko

Julkisen osakeyhtiön yhtiökokouksen yhtiön hallitukselle myöntämän osakepääoman korotusta koskevan valtuuden voimassaoloaikaa ehdotetaan pidennettäväksi nykyisestä yhdestä vuodesta viiteen vuoteen. Ehdotettua voimassaoloaikaa voidaan pitää varsin pitkänä. Kuitenkin pitkä voimassaoloaika lisää yhtiön toimintavapautta.

9:4 Suunnattu osakeanti

Säännös ei sisällä enimmäismäärää hallituksen toteuttamalle suunnatulle annille. Ainakin julkisissa yhtiöissä enimmäismäärä lienee syytä säilyttää laissa.

Ehdotus mahdollistaisi ilmaisannin toteuttamisen suunnattuna. Menettely edellyttäisi yhtiön kannalta erityisen painavaa taloudellista syytä. Suunnatun il-

maisannin salliminen on varsin suuri muutos verrattuna nykyiseen. Suunnattu ilmaisanti loukkaa lähes aina osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta.

9:5 Päätöksen sisältö

Pykälän viimeisessä virkkeessä todetaan, että aika, jona merkintäetuoikeutta tulee käyttää, ei saa päättyä ennen kuin kaksi viikkoa on kulunut merkintäajan alkamisesta. Säännöstä on tarkistettava siten, ettei määräaika koske suunnattua antia.

9:6 Päätöksen rekisteröinti

Jatkovalmistelussa tulisi vielä harkita, onko tarpeellista ulottaa osakeantipäätöksen rekisteröintivelvollisuus yksityisiin yhtiöihin. Luvun 13 §:n 2 momentin mukaan maksimiaika osakkeiden ilmoittamiseen rekisteröitäväksi on 5 vuotta.

Käytännössä yksityisissä yhtiöissä osakkeiden maksuaika olisi tavallisesti muutamasta päivästä pariin kuukauteen. Esimerkiksi apporttiselvitysten vuoksi ehdotettu kuukauden määräaika saattaa olla tarpeettoman tiukka. Jos rekisteröintivelvollisuudesta pidetään kiinni, määräaikaa on syytä pidentää ainakin yksityisen osakeyhtiöitten osalta.

9:8 Osakkeiden merkintä

Pykälän 2 momentissa edellytetään, että merkitsijä voi tutustua osakeantipäätökseen. Siten sitovaa merkintää ei voisi tehdä ennen osakeantipäätöstä, vaan pelkän merkintävarauksen. Tämä on selkeä epäkohta, joka pitäisi uudessa laissa poistaa.

9:9 Rahamaksu

Ehdotuksen mukaan rahassa maksettava merkintähinta on suoritettava yhtiön Suomessa olevalle talletuspankin tai talletusten vastaanottamiseen oikeutetun ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin tilille tai vastaavalle ulkomailla olevalle tilille. Nykyisestä poiketen sallittaisiin maksu missä tahansa maassa olevalle tilille. Tämä voi edesauttaa väärinkäytöksiä. Säännös sallisi osakepääoman maksun jopa sellaisessa maassa olevalle tilille, joka on FATF:in mustalla listalla.

Suurille yrityksille voi olla tärkeää toteuttaa osakeanteja siten, että niiden maksu tapahtuu ulkomailla. Kun tällöinkin ehdotuksen mukaan osakepääoman maksusta tarvitaan hyväksytyn tilintarkastajan todistus, voitaneen olettaa, että tilintar-

kastaja varmistuu maksutapahtuman asianmukaisuudesta ennen todistuksen antamista.

9:12 Periminen ja seuraamukset

Pykälä edellyttää, että yhtiön hallituksen on viipymättä perittävä erääntynyttä merkintähintaa. Käytännössä pakkoperintään ei kuitenkaan ole aina syytä ryhtyä, vaan hallitus voi siirtää merkintäoikeuden kolmannelle. Mahdollisuus perintään tulee säilyttää, mutta sille ei pidä asettaa pakkoa. Näin vältetään tarpeettomia kuluja ja vaivaa.

Pykälän 3 momentin mukaan se, jonka oikeus osakkeeseen on maksun laiminlyönnin vuoksi todettu menetetyksi, on velvollinen suorittamaan yhtiölle perimiskulut ja kolmasosan osakkeen merkintähinnasta. Säännös vaikuttaa hyvältä keinolta estää varattomien spekulanttien merkinnät, mutta sen käytännön merkitys varattomien merkitsijöiden kohdalla lienee vähäinen. Myös kohtuullistamisvaatimuksia saatetaan esittää.

9:13 Uusien osakkeiden rekisteröiminen

Nykyisen osakeyhtiölain 4 luvun 8 a §:n mukaan korotus voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi, vaikka aiempaa korotusta ei ole vielä rekisteröity. Työryhmän mietinnössä ei pykälätekstiin ole otettu tätä määräystä, vaan asia mainitaan vain perusteluissa. Vaikuttaisi tarpeelliselta, että maininta sisältyisi edelleen pykälätekstiin.

10 luku Optio-oikeudet

10:2 Päätöksenteko

Pykälän 3 momentti on muutettava siten, että viittaus 5 luvun 27 §:n mukaiseen määräenemmistöpäätökseen koskee vain suunnattua optio-oikeuden antamista. Muuten optio-oikeuksien antaminen edellyttäisi määräenemmistöpäätöstä silloinkin, kun osakkeenomistajien merkintäetuoikeutta noudatettaisiin. Vaikka käytännössä optio-oikeudet yleensä annetaan suunnattuina, kuten perusteluissa todetaan, se ei ole riittävä peruste vaatia optio-oikeuksien antamiselta määräenemmistöä sellaisessa tilanteessa, jossa osakkeiden osalta ei määräenemmistöä vaadittaisi. Tuntuu siltä, että ehdotetussa muodossa lainsäätäjä ottaa varauksellisen kannan optioihin vaatimalla kaikissa tilanteissa määräenemmistöpäätöstä.

10:3 Päätöksen sisältö

Pykälän 1 momentin 8 kohdan mukaan optio-oikeuksien ehdoissa on määrättävä, mitkä oikeudet optio-oikeus tuottaa erilaisissa yritysjärjestelyissä. Listasta kuitenkin puuttuu osakepääoman alentaminen, joka on syytä lisätä.

10:4 Päätöksen tai valtuutuksen rekisteröinti

Optio-oikeuksien rekisteröintikäytännön helpottaminen on kannatettava uudistus. Ehdotus optio-oikeuksien antamisen rekisteröinnistä on aiheellinen ja lisää mahdollisuuksia saada tietoa verrattuna nykyiseen, kun rekisteriviranomaisella ei ole tietoa liikkeessä olevien optio-oikeuksien määrästä.

11 luku Osakepääoman korottaminen

11:1 Osakepääoman korottamisen tavat ja 11:3 Osakepääomasijoitus

Työryhmä ehdottaa uuden instrumentin, osakepääomasijoituksen käyttöönottoa. Pykälät eivät anna selkeää kuvaa asiasta, esimerkiksi sijoituksen suhteesta pääomalainaan. Epäselvää on, missä tilanteessa ja millä edellytyksillä sijoitus voitaisiin tehdä ja mitä oikeuksia sijoitukseen liittyisi. Myös lakiehdotuksen osakepääomasijoitusta koskevat perustelut ovat varsin suppeat.

Välirahoitus on tärkeää sekä pienille että suurille osakeyhtiöille. Työryhmä on mahdollisesti pyrkinyt erityiseen joustavuuteen ja sopimusvapauteen jättämällä instrumentin sisällön varsin avoimeksi, mutta jatkovalmistelussa osakepääomasijoituksen sääntelyä tulee täsmentää, jotta epäselvyyksiltä välttyttäisiin.

12 luku Pääomalaina

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotusta siitä, että pääomalainasta säädetään myös uudessa osakeyhtiölaissa. Ehdotuksen mukaan pääomalainaa ei jatkossa kirjattaisi oman pääoman eräksi vaan vieraaksi pääomaksi.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan niiden yhtiöiden, joiden ei tarvitse noudattaa IAS:ää, tulisi sallia pääomalainan kirjaaminen oman pääoman eräksi.

Pääomalaina maksetaan 1 §:n mukaan muita velkoja huonommalla etuoikeudella selvitystilassa ja konkurssissa. Ilmeisesti pääomalaina tuottaisi yrityssaneera-

uksessa saman etuoikeuden kuin tavallinen velka. Keskuskauppakamari ei pidä perusteltuna, että pääomalaina ei ole viimesijainen myös saneerausmenettelyssä.

Ehdotuksen 2 §:stä saa sen käsityksen, että korko siirtyy aina tulevaisuudessa maksettavaksi, jos pääomalainalle tulevaa korkoa ei voida maksaa. Koron siirtymisen tulee olla sopimuksenvarainen asia. Jatkossakin tulee sallia pääomalaina, jossa korko ei kumuloidu.

13 luku Varojen jakaminen

Mietinnössä ehdotetaan laista poistettavaksi säännös, jonka mukaan yhtiökokous ei voisi päättää jakaa enemmän osinkoa kuin hallitus on ehdottanut. Suuressa yhtiössä pienikin osingon lisäys yli hallituksen ehdottamasta ja vähemmistöosingosta voi johtaa jopa miljardiluokan osingon lisäykseen verrattuna siihen, mihin yhtiö on varautunut.

Tämä voi aiheuttaa ongelmia, vaikka käytännössä hallituksen kannalla yleensä on enemmistö. Ensinnäkin yhtiön on kyettävä nopeasti rahoittamaan yllättävän suuri osingonmaksu. Toiseksi yhtiöllä voi olla investointi- ja yrityskauppasuunnitelmia, joita ei ole vielä julkistettu ja joihin yhtiö tarvitsee varoja. Lisäksi osinkoa ei saa jakaa, jos siitä voisi aiheutua yhtiölle maksukyvyttömyyden uhka.

On kyseenalaista, voiko yhtiön tilintarkastaja antaa yhtiökokouksen aikana lausunnon siitä, aiheutuuko suunniteltua suuremmasta osingosta yhtiölle maksukyvyttömyyden uhka. Sitä lopputulosta ei voida pitää hyvänä, että jätetään hallituksen vastuulle päätös hallituksen ehdottaman osingonjakopäätöksen ylittävän osingon maksamisesta ja maksukyvykkriteerien selvittämisestä.

Listayhtiöt joutuvat julkistamaan sijoittajille osingonjakopolitiikkansa. Yhtiön tulee toimia julkaistun politiikkansa mukaan ja kertoa heti markkinoille, mikäli politiikasta joudutaan poikkeamaan. Yhtiön hallitus suunnittelee osingonjakopolitiikan ja tekee osingonjakoehdotuksensa sen mukaan, mikä on yhtiön investointitilanne vahvistetun strategian mukaisesti. Jos yhtiökokous voisi tehdä hallituksen ehdotuksesta ja vähemmistöosingosta poikkeavan päätöksen, siitä voisi aiheutua epävarmuutta yhtiön suunnitteleuille investoinneille sekä yllättäviä muutoksia markkinoille kerrottuun osingonjakopolitiikkaan.

Keskuskauppakamari vastustaa ehdotusta, jonka mukaan yhtiökokous voisi päättää hallituksen ehdottamaa ja vähemmistöosinkoa suuremmasta osingosta. Nykyistä toimivaksi osoittautunutta sääntelyä ei tule muuttaa ainakaan julkisten yhtiöiden osalta.

13:2 Maksukyvyn säilyttäminen

Pykälän mukaan varoja ei saa jakaa, jos siitä seuraisi yhtiölle tai konsernille maksukyvyttömyyden uhka. Ehdotettu kriteeri voi osoittautua varsin tulkinnanvaraiseksi. Voitonjaon kriteerit tulee pohtia myös IAS:n kannalta ja samalla ottaa lisäksi huomioon voitonjaosta päättävien osakkeenomistajien ja päätöksen toimeenpanevien toimielinten jäsenten vahingonkorvausvastuusäännökset.

13:3 Jako perustuu tilinpäätökseen

Keskuskauppa-kamari kannattaa väliosinkojen jakamisen sallimista. Ehdotus ei kuitenkaan ole aivan ongelmaton. Yhtiö voisi realisoida merkittävän määrän omaisuuttaan ja jakaa myyntivoittoja osinkona, vaikka loppuvuosi osoittautuisi hyvinkin tappiolliseksi. Väliosingot voivat mahdollistaa varsin arveluttavia menettelyjä eikä väliosinkosäännösten tarvetta ole lakiehdotusta valmisteltaessa liiemmästi selvitetty. Toisaalta nykyinen laki ei estä jakamasta useita osinkoja tilivuoden aikana, jos aiemmilta vuosilta on kertynyt jaettavissa olevia varoja. Olisi aiheellista vielä pohtia, tulisiko väliosinkosääntelyn koskea vain julkisia yhtiöitä, jolloin ehdotuksen mahdollistamat väärinkäytökset saataisiin käytännössä esitettyä.

Lisäksi ehdotettu pykälä vaikuttaa epätasemmalla. Epäselväksi jää, minkälainen välitilinpäätöksen tulisi olla ja mitä tilintarkastajan todistukselta edellytetään.

Ehdotuksen mukaan jako voi tapahtua alkavalta tai meneillään olevalta tilikaudelta vahvistetun taseen perusteella. Epäselväksi jää, missä tapauksessa jako voisi perustua alkavan tilikauden taseeseen. Jos osakeyhtiötä ei ole vielä rekisteröity, ei yhtiö ole vielä syntynyt, eikä yhtiö voi siten jakaa varojaan. Jos yhtiö on syntynyt kombinaatiofuusiossa tai jakautumalla, silloinkin väliosinko maksettaneen meneillään olevalta tilikaudelta.

13:5 Laiton varojenjak

Mietinnön mukaan laittomana varojenjakona pidetään liiketapahtumia, jotka vähentävät yhtiön varallisuutta ilman liiketaloudellista perustetta (13:1.3). Laittoman varojenjaon arvioinnissa korostuisi siten liiketaloudellisen perusteen jäljittäminen.

Nykyisiä säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että varojen palautusvastuu koskisi myös muuta henkilöä kuin osakkeenomistajaa. Tämä selvennys lain

sanamuodossa on paikallaan, koska myös voimassa olevan lain tulkinnassa on vastoin lain sanamuotoa näin on katsottu.

Vierasvelkapanttauks

Osakeyhtiölain 12:7:ssä säädetään poikkeuksista vierasvelkapanttauskieltoon. Poikkeukset ovat konserniyhtiöiden osalta olleet selkeitä ja toimivia. Osakeyhtiön antamat vierasvelkavakuudet perustuvat yleensä konsernisuhteeseen.

Mietinnön mukaan konsernilainanannon erityisasemaa ei voida yhtiöoikeudellisesti perustella. Vaikka näkemystä voitaneen pitää oikeana, nykyisen osakeyhtiölain 12:7:n poikkeussäännöksen poistamisesta aiheutuu käytännön ongelmia. Muutos saattaa aiheuttomasti korostaa sopimuskumppanin vastuuta osakeyhtiölain vastaisista vierasvelkavakuuksista. Ehdotuksen 13:1:n ja 13:5:n mukaan luotonantajan on palautettava saamansa vakuus, jos yhtiö voi osoittaa, että luotonantajan piti tietää, ettei vakuuden antamiselle ollut liiketaloudellista perustetta. Käytännössä sopimuskumppanin selonottovelvollisuus laajenisi huomattavasti nykyisestä.

Tähän asti osakeyhtiölaissa on lähdetty siitä, ettei sopimuskumppanille ole selonottovelvollisuutta siitä, että yhtiö on tehnyt päätöksen oikeassa järjestyksessä ja oikeilla perusteilla. Yhtiön ulkopuolisen voi olla mahdotonta arvioida, onko vierasvelkapanttaus ollut yhtiön liiketoiminnan kannalta perusteltua. Yritysten rahoituksen saamisen kannalta on tärkeää, että vakuuspäätöksiä säännellään riittävän selkeästi ja luotonantajan kannalta kohtuullisesti.

Ongelmalliseksi voi osoittautua myös se, ettei 13:5:ssä ole asetettu määräaika palautusvelvollisuudelle. Tämä saattaa johtaa kestävämpiin tilanteisiin, kun vuosien kuluttua yritetään arvioida toimen liiketaloudellisia perusteita. Säännöksen voitaisiin ottaa esimerkiksi viiden vuoden määräaika, joka laskettaisiin oikeustoimen tekemisestä.

13:7 Päätöksenteko

Keskuskauppakamari pitää varsin pitkälle menevänä ehdotusta, jonka mukaan yhtiökokouksella olisi oikeus valtuuttaa hallitus päättämään vapaan oman pääoman jakamisesta.

13:8 Vähemmistöösinko

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotettua säännöstä vähemmistöösingosta.

Vähemmistöosinkoa koskevan säännöksen tulee koskea myös väliosingon maksua. Pykälän sanamuoto jättää epäselväksi, voidaanko vähemmistöosinkoa vaatia, jos väliosinkoa on jo maksettu ennen varsinaista yhtiökokousta. Myös se on epäselvää, voidaanko vähemmistöosinkoa vaatia ylimääräisessä yhtiökokouksessa. Väliosingon maksu ei saa estää vähemmistöosingon turvaamista, mutta toisaalta väliosingon maksu ei saa johtaa siihen, että vähemmistöosinko kertaantuisi.

Laki ilmeisesti mahdollistaa, että yhtiöjärjestyksessä määrättäisiin vähemmistöosingosta toisin.

14 luku Osakepääoman alentaminen

14:3 Kuulutuksen hakeminen

Mietinnön mukainen yhden kuukauden määräaika kaupparekisteri-ilmoitukselle on tarpeettoman lyhyt. Suotavaa olisi, että kaikki ilmoitusajat olisivat kuusi kuukautta.

15 luku Yhtiön omat osakkeet

Nykyisen lain julkisia osakeyhtiöitä koskeva 5 %:n raja on tiukempi kuin pääomadirektiivi sallisi.

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotettuja omien osakkeiden hankintaa koskevia säännöksiä. On tärkeää, että yhtiöt voivat riittävän joustavasti hankkia omia osakkeitaan, jotta yrityskauppoja ja muita järjestelyjä voitaisiin toteuttaa sujuvasti.

Keskuskauppakamari ehdottaa, että työryhmän mietinnön sisältämä rajan nostaminen pääomadirektiivin sallimaan 10 %:iin toteutettaisiin kiireellisenä eli erillismuutoksena.

Pääsääntöisesti on suotavaa, ettei ryhdytä osakeyhtiölain osittaisuudistuksiin, kun kokonaisuudistus on valmisteilla. Omien osakkeiden hankintarajan nostaminen julkisilla osakeyhtiöillä 10 %:iin on kuitenkin erityisen kiireinen toimenpide. Se ei myöskään edellytä muiden osakeyhtiölain säännösten muuttamista, joten muutos voitaisiin toteuttaa helposti ja nopeasti. Jotta Suomi olisi yrityksille houkutteleva sijaintipaikka, ei lainsäädännöllä pidä tarpeettomasti rajoittaa yritysjärjestelyjen toteuttamista.

Omiin osakkeisiin liittyy nykyisessä lainsäädännössä merkittävä epäkohta, koska yritysjärjestelyissä yhtiö ei voi käyttää hallussaan olevia osakkeita veroneutraalisti. Esimerkiksi sulautuvan yhtiön osakkeenomistajalle ei voida verotussyistä antaa fuusiovastikkeena vastaanottavan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita, vaan yhtiö joutuu korottamaan osakepääomaansa. Yritysten ja viranomaisten toiminnan kannalta ei voida pitää järkevänä, että yritykset joutuvat tekemään tarpeettomia osakepääoman korotuksia.

Ellei omiin osakkeisiin liittyvää sääntelyä muuteta veroneutraaliksi, ei osakeyhtiölain omia osakkeita koskevan sääntelyn suunniteltu kehittäminen hyödytä yhtiöitä lainkaan.

Keskuskauppakamari painottaa omiin osakkeisiin liittyvien yhtiö-oikeudellisten ja vero-oikeudellisten säännösten yhteensovittamisen tärkeyttä.

15:10 Osakkeiden yhdistäminen

Keskuskauppakamari pitää tarpeellisenä ns. reverse splitin sääntelyä. Nykyisellä kurssitasolla joillakin listayhtiöillä voisi olla intressiä toteuttaa osakkeiden arvon korottaminen, mutta käytännössä nykyinen osakeyhtiölaki ei sitä mahdollista.

Ehdotus mahdollistaisi pörssiyritysten osakkeiden arvon korottamisen osakkeita yhdistämällä, jolloin yhdistettäessä ylijäävät murto-osuudet lunastetaan, osakkeet myydään ja varat tilitetään osakkeenomistajille. Nämä muutokset voivat helpottaa tehtäviä järjestelyjä ja ovat perusteltuja. Ehdotettu säännös on tosin varsin vaikeatajuinen, mutta sisällöltään kannatettava.

15:11 Hankkimis- ja lunastamisehdot

Julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä on voitava määrätä, että hallitus päättää omien osakkeiden lunastamis- ja hankkimisoikeuden käyttämisestä.

16 luku Sulautuminen

Osakeyhtiölakiin tarvitaan yksinkertaiset säännökset tytäryhtiösulautumista varten. Tytäryhtiösulautumiset pitäisi erottaa muista sulautumisista ainakin silloin, kun sulautumisella on vähäinen merkitys vastaanottavan yhtiön taloudelliseen asemaan. On tavallista, että suuret yritykset sulauttavat itseensä pieniä tytäryhtiöitään. Nykylainsäädännön vaatimukset tekevät näistä vähämerkityksisistä toi-

mista varsin työläitä. Paras ratkaisu olisi, että sulautumista koskevaan lukuun kirjoitettaisiin erilliset pykälät tytäryhtiösulautumisista. Siten voitaisiin valita kaikkien osapuolten kannalta riittävät menettelytavat.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa perehdytään mahdollisuuksiin helpottaa tytäryhtiöfuusioita. Fuusiopykäliden eriyttäminen tytäryhtiösulautumisiin ja muihin sulautumisiin selkiyttäisi sääntelyä.

Perustelujen mukaan ehdotus ei sisällä säännöksiä osakeyhtiön sulautumisesta ulkomaiseen yhtiöön. Ilmeisesti säännökset eivät myöskään koske sellaisia sulautumisia, joissa vastaanottava yhtiö on suomalainen, mutta sulautuva ulkomaalainen. Selvyyden vuoksi asia voitaisiin todeta perusteluissa.

Osakeyhtiöiden sulautuminen voidaan toteuttaa ainoastaan OYL:n säännöksiä soveltaen. Voimassa olevien OYL:n säännösten perusteella toteutettu sulautuminen ei välttämättä noudata EVL:n säännöksiä. Sulautuminen tulee siis ensisijaisesti toteuttaa EVL:n säännöksiä noudattaen ja OYL:n puitteissa. Muuten sulautuva yhtiö voidaan verotuksellisesti purkaa, jolloin veroseuraamukset saattavat tulla sekä yhtiölle että sen osakkeenomistajille varsin kalliiksi ja arvaamattomiksi, jos näitä seuraamuksia ei osata ennakoida.

OYL:n sulautumista koskevat säännökset tulisikin muuttaa yhteistuumiin EVL:n vastaavien säännösten mahdollisen muutoksen yhteydessä, jotta ei luotaisi yhtiöille ja osakkeenomistajille turhia veroansoja.

Esimerkiksi käteisvastikkeen määrä on rajattu sekä yritysjärjestelydirektiivissä, sulautumisdirektiivissä että EVL:ssä 10 %:iin. Ainoastaan OYL sallisi rajoittamattoman määrän ja rahan lisäksi muutakin vastiketta. Tosin sulautumisdirektiivi sallii kansallisessa lainsäädännössä tähän väljennystä, mutta verosäännökset eivät.

Toinen huomattava ero koskee sulautumisvastikkeena annettavia osakkeita. Yritysjärjestelydirektiivissä säädetään annettavaksi sulautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön osakepääomaa edustavia arvopapereita. Sulautumisdirektiivi määrittelee sulautumisvastikkeena annettavaksi vastaanottavan yhtiön osakkeita. Myöskään voimassaoleva OYL ei määrittele sulautumisvastikkeena annettavia osakkeita sen tarkemmin. Sen sijaan EVL:n säännös rajaa kelvollisiksi ainoastaan vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemat uudet osakkeet. Jatkovalmistelussa on syytä olla yhteistyössä valtiovarainministeriöön tämän ilmeisen epäkohdan poistamiseksi.

16:2 Sulautumisen toteuttamistavat

Kolmikantasulautuminen ei mahdu EVL:n säännösten puitteisiin. Kolmikantasulautumista käytetään jossakin määrin ulkomailla, mutta ehdotuksen myötä Suomeen tulisi taas yksi vaihtoehto lisää, jolloin sulautumista ei voitaisi käsitellä neutraalisti verotuksessa.

EVL:n mukaan vastike voi olla vain vastaanottavan yhtiön osakkeita tai enintään 10 % rahaa. Kun osakeyhtiölaki sallii paljon moninaisemman vastikkeen jaon, sulautumiset toteutetaan käytännössä EVL:n kapeiden edellytysten puitteissa. Yritysjärjestelydirektiivi sallisi monipuolisemman vastikkeen käytön myös verotuksessa.

Aidoissa liiketoimintasulautumisissa helpottaisi järjestelyn tekemistä, jos olisi useampia vaihtoehtoja myös verotuksessa sallitun vastikkeen osalta. Useinhan on tärkeää, että järjestely on verotuksellisesti neutraali ainakin kohdeyhtiöille. Osakkeenomistajan osalta käteiseen verrattavan vastikkeen osalta verotus toteutuikin, mutta esimerkiksi kolmikantasulautumisessa jonkin muun yhtiön osakkeiden käyttö vastikkeena ei saisi aiheuttaa verotusta.

16:3 Sulautumissuunnitelma

Pykälän 2 momentin 1 kohtaan olisi aiheellista lisätä Y-tunnus yhtiöiden yksilöintitietoihin.

16:6 Kuulutus osakkeenomistajille ja optio-oikeuden haltijoille

Sulautumisessa on erilliset säännökset osakkeenomistajien ja optio-oikeuksien haltijoiden ja toisaalta velkojien kuulutusmenettelyn osalta. Jatkovalmistelussa olisi syytä selvittää mahdollisuuksia yhdistää kuulutusmenettelyjä.

16:12 Osakkeenomistajien nähtävillä pidettävät asiakirjat

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa on kiristetty vaatimusta välitilinpäätöksen sisällöstä nykyiseen osakeyhtiölakiin verrattuna. Tämä vaikeuttaa yksityisen osakeyhtiön sulautumista julkiseen osakeyhtiöön. Perustelujen mukaan kohdan ehdotettu sisältö kuitenkin vastaa sulautumisdirektiivin vähimmäisvaatimuksia välitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta.

16:14 Osakkeiden ja optio-oikeuksien lunastaminen

Pykälän 4 momentin mukaan lunastushinnalle on maksettava vuotuista korkoa sulautumispäätöksen ja lunastushinnan maksamisen väliseltä ajalta.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan koron maksuvelvollisuuden tulisi alkaa sulautumisen voimaantulosta eikä sulautumispäätöksestä.

16:15 Sulautumisen täytäntöönpano

Pykälän 1 momentin neljän kuukauden määräaika kaupparekisteri-ilmoitukselle on liian lyhyt. Kaupparekisteri-ilmoitusten määräajat on syytä yhtenäistää kuudeksi kuukaudeksi.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on annettava vakuutus siitä, että sulautumisvastiketta annettaessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä. Tämä on mahdotonta, koska sulautumisvastike annetaan vasta vakuutuksen antamisen jälkeen.

16:17 Sulautumisen oikeusvaikutukset

Pykälän 2 momentin mukaan sulautumisvastikkeena annettavat uudet osakkeet tuottavat osakkeenomistajien oikeudet rekisteröinnistä alkaen, jollei sulautumissuunnitelmassa määrätä myöhemmästä ajankohdasta.

Verotuksellisesti sulautuminen on yleisseuraanto, jossa noudatetaan jatkuvuusperiaatetta niin yhtiön kuin osakkeenomistajienkin osalta. Tämä ei voine toteutua, jos osakkeenomistajien oikeudet sulautuneen yhtiön sijaan tulneiden osakkeiden perusteella eivät ala heti rekisteröinnistä. Lakiin ei pidä ottaa näennäisen joustavuuden nimissä sellaisia mahdollisuuksia, joita ei käytännössä voi toteuttaa veroseuraamusten vuoksi. Tällaiset säännökset voivat aiheuttaa tarpeettomia vahinkoja yrityksille.

16:18 Lopputilitys

Pykälän mukaan lopputilitys annetaan yhtiökokoukselle. Koska yhtiö on tällöin purkautunut, lopputilitys pitäisi antaa osakkeenomistajien kokoukselle.

17 luku Jakautuminen

Edellytyksenä jakautumisen veroneutraalille kohtelulle on, että jakautuminen toteutetaan EVL:n säännöksiä noudattaen. Sekä yritysjärjestelydirektiivi että jakautumisdirektiivi edellyttävät jakautuvan yhtiön purkautumista. Vastikkeena annettavien osakkeiden osalta EVL poikkeaa direktiivien säännöksistä sallimalla vain uudet, liikkeeseen lasketut osakkeet. Vero- ja yhtiöoikeudelliset säännökset on syytä sovittaa yhteen.

Osittaisjakautuminen ei täytä EVL 52 c §:n edellytyksiä eikä siten ole verotuksellisesti neutraali jakautuminen. Arvelan työryhmä esitti marraskuussa 2002 osittaisjakautumisen mahdollistamista verotuksellisesti. Osakeyhtiölain jatkovalmistelussa on seurattava Arvelan työryhmän ehdotusten toteuttamista ja tehtävä mahdollisesti tarvittavat tarkistukset osakeyhtiölakiehdotukseen.

Tällä hetkellä EVL:n yritysjärjestelysäännökset edellyttävät veroneutraalille käsittelylle, että varat siirtyvät kirjanpidon arvoilla. Jos järjestelyyn osallinen yhtiö tekee tilinpäätöksen IAS:n mukaisesti, varat ja velat on arvostettava järjestelyssä uudelleen eikä jatkuvuutta voida soveltaa. Siten EVL:n yritysjärjestelysäännöksiin tarvitaan jonkinlainen muutos myös tämän kirjanpidon jatkuvuusvaatimuksen osalta.

Keskuskauppakamari painottaa sitä, että jakautumissäännösten osalta jatkovalmistelussa on selvitettävä, mitkä jakautumistyyppit saavat veroneutraalin käsittelyn. Yhtiö- ja vero-oikeudellisten säännösten koordinointi on tärkeää.

Velan käsitteestä

Jakautumisen yhteydessä tulisi tarkemmin määritellä jakautuville yhtiöille siirtyvien vastuiden sisältöä. Mietinnössä puhutaan velasta ja siitä, miten velasta vastataan. Käsite velka jää kuitenkin hämäräksi. Ei ole selvää, missä vaiheessa vastuusta tulee velka, jonka siirtymistä ja vastuun jakautumista mietinnössä tarkoitetaan.

Käytännössä tämä kysymys on tullut esille esimerkiksi ympäristövastuiden yhteydessä. Niiden peruste voi olla olemassa jakautumishetkellä, mutta ne muodostuvat varsinaiseksi velaksi vasta joskus tulevaisuudessa. Epäselvää on, koskevatko vastuun rajoittamista koskevat säännöt tällaista piilevää vastuuta vai vastaako jakautumisessa syntyvät yhtiöt tulevaisuudessa ilmitulevasta vastuusta koko omaisuudellaan.

17:3 Jakautumissuunnitelma

Pykälän 2 momentin 1 kohtaan olisi aiheellista lisätä Y-tunnus yhtiöiden yksilöintitietoihin.

17:16 Rekisteröinnin edellytyksiä

Säännöksen 3 momentissa lieene tarkoitus käsitellä jakautumista, vaikka tekstissä käytetään sanaa sulautuminen.

18 luku Vähemmistöosakkeiden lunastaminen

Mietinnön ehdotukset vähemmistöosakkeiden lunastuksesta ovat selkeät.

Keskuskauppakamari kannattaa työryhmän vähemmistöosakkeiden lunastusta koskevia ehdotuksia. Erityisen tärkeää on, että välimiesoikeuden ratkaisusta voidaan valittaa suoraan hovioikeuteen, jolloin nykyisen lain pahimmillaan neliportainen oikeudenkäynti saadaan kolmeportaiseksi.

18:1 Lunastusoikeus ja -velvollisuus

Pykälän 4 momentin mukaan lunastajana pidetään sitä, jolla välittömimmin on yhtiössä osakkeiden ja äänten enemmistö, jos lunastajia on useita. Epäselväksi jää, mitä tarkoitetaan termillä välittömimmin.

18:6 Lunastushinnan suorittaminen ja oikeuksien siirtyminen

Pykälän 3 momentin ensimmäisessä virkkeessä on ylimääräinen tai-sana.

19 luku Yritysmuodon muuttaminen

Mietinnössä lisätään mahdollisuuksia tehdä yritysmuodon muutoksia.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä sitä, että lakiin saadaan ehdotetun kaltaiset säännökset osakeyhtiön muuttamisesta henkilöyhtiöksi, yksityiseksi toiminimeksi tai osuuskunnaksi. Ensiarvoisen tärkeää kuitenkin on, että säännökset sovitetaan yhteen verosäännösten kanssa.

Arvelan työryhmä esitti marraskuussa 2002 sääntelyä osakeyhtiön muuttamisesta henkilöyhtiöksi verotuksellisen jatkuvuuden säilyttäen. Osakeyhtiölain jatkovalmistelussa on seurattava Arvelan työryhmän ehdotusten toteuttamista ja oltava yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa parhaan mahdollisen lopputuloksen saavuttamiseksi.

Mietinnössä todetaan yritysmuodon muutosten johtavan yhtiön purkautumiseen (s. 235). Näkemystä ei ole perusteltu.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että yritysmuodon muutokset säännellään siten, että yritys ei purkaudu, vaan pysyy samana säilyttäen Y-tunnuksensa.

19:1 Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen julkiseksi osakeyhtiöksi

Pykälän 2 momenttiin on syytä lisätä edellytykseksi yksityisen osakeyhtiön muuttamiselle julkiseksi osakeyhtiöksi se, että yhtiöllä on vähintään julkiselta osakeyhtiöltä vaadittava osakepääoma.

Pykälän 4 momentin lyhyen yhden kuukauden määräajan tarpeellisuutta on vielä syytä pohtia.

19:2 Julkiseksi osakeyhtiöksi muuttamisen jälkeen tehdyt merkittävät hankinnat

Pykälän ensimmäisestä virkkeestä puuttuu pilkku sivulauseen edeltä.

19:3 Julkisen osakeyhtiön muuttaminen yksityiseksi osakeyhtiöksi

Pykälän 3 momentin lyhyen yhden kuukauden määräajan tarpeellisuutta on vielä syytä pohtia.

19:6 Päätöksen rekisteröinti

Pykälän 1 momentin lyhyen yhden kuukauden määräajan tarpeellisuutta on vielä syytä pohtia. Sopiva määräaika kaupparekisteri-ilmoituksille olisi yhtenäinen kuusi kuukautta.

19:7 Kuulutus velkojille

Työryhmän tavoitteena oli karsia laista tarpeettomia muotomääräyksiä niin paljon kuin mahdollista ja tässä on pitkälle onnistuttukin. Mietinnössä on kuitenkin

säännös kuulutuksesta osakeyhtiön kaikille velkojille yhtiön muuttuessa henkilöyhtiöksi. Kuulutuksen tarpeellisuutta on syytä vielä pohtia ottaen huomioon se, että varallisuus siirtyy henkilöyhtiölle ja lisäksi vastuunalaisille yhtiömiehille tulee henkilökohtainen vastuu veloista. Toisaalta yhtiömies voi tehdä yksityisot-toja, mikä osaltaan puoltaa kuulusmenettelyn tarpeellisuutta.

20 luku Yhtiön purkaminen

Mietinnössä ehdotetaan pakkoselvitystilasääntelystä luopumista. Lähtökohtana olisi, että osakeyhtiöön sovellettaisiin samoja maksukyvyttömyyteen perustuvia insolvenssimenettelyjä kuin muihinkin yrityksiin. Yhtiön olisi kuitenkin oman pääoman menettämisen johdosta ensin pidettävä yhtiökokous, ja jos pääoma on kokonaan menetetty, ilmoitettava siitä rekisteriin, jotta yleisö tietäisi yhtiön taloudellisen tilanteen.

Keskuskauppakamari kannattaa ehdotusta oman pääoman menettämisen ja selvitystilan välisen yhteyden poistamisesta.

Keskuskauppakamari pitää hyvänä osakepääoman menettämistä koskevan laskentatavan selkeyttämistä.

Sen sijaan osakepääoman kokonaan menettamisestä tehtävää kaupparekisteri-ilmoitusta koskevaa säännöstä tulisi vielä pohtia. Ilmoituksen tarpeellisuutta puoltaa sidosryhmien suoja. Säännös ei saisi kuitenkaan johtaa siihen, että monet vastaperustetut osakeyhtiöt joudutaan merkitsemään kaupparekisteriin osakepääomansa menettäneiksi. Tällaisen kaupparekisteri-ilmoituksen jälkeen yhtiön toiminta joudutaan todennäköisesti lopettamaan, jolleivät osakkeenomistajat kykene sijoittamaan yritykseen lisää rahaa. Alkuvaiheessa yhtiön tuotekehitys-, markkinointi- ja muut aloituskustannukset ovat etupainotteisia. Käytännössä hyvin monella yhtiöllä osakepääoma on menetetty ennen kuin tuloja rupeaa kertymään. Säännöksessä tulisi löytää sopiva tasapaino sidosryhmien suojan ja yritystoiminnan käynnistymisen välillä.

20:12 Yhtiökokous selvitystilan aikana

Säännös olisi selvempi, jos siitä ilmenisi nykyisen osakeyhtiölain tapaan, että osakepääomaa voidaan tarvittaessa korottaa ja yhtiöjärjestyksestä muuttaa selvitystilan aikana (13:7).

20:18 Purkautumishetki ja rekisteri-ilmoitus

Purkautumishetki on käytännössä ollut jossakin määrin epäselvä vaihe verotuksen toimittamisen yhteydessä. Jos lopputilitystä käsittelevä kokous on pidetty kesken tilikauden eli sitä ei ole ajoitettu tilikauden viimeiseen päivään, on ollut epäselvää, miltä ajalta verottaja vaatii veroilmoituksen laadittavaksi. Paras olisi, jos viimeinen tilikausi katsottaisiin päättyväksi lopputilitykseen ja tällöin myös veroilmoitus tehtäisiin tähän päivään päättyvän tilikauden tietojen perusteella.

Purkamistilanteenkin osalta yhtiö- ja vero-oikeudelliset säännökset on syytä sovitaa yhteen.

21 luku Päätöksen pätemättömyys

21:2 Yhtiökokouksen päätöksen mitättömyys

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta selvästi loukkaava yhtiökokouksen päätös olisi mitätön. Vastaavasti hallituksen yhtiökokouksen valtuutuksen nojalla tekemä päätös voisi olla mitätön (21:3). Mitättömyys on seuraamuksena varsin ongelmallinen, koska siihen ei liity vetoamisaikaa. Tosin ajan kulumisen perusteella mitättömyys voi korjautua.

Yrityksille on tärkeää tietää, että niiden tekemiä päätöksiä ja toimia ei voi vuosi-en kuluttua riitauttaa. Nykyisen osakeyhtiölain mitättömyyttä koskeva rajanveto vaikuttaa varsin onnistuneelta. Jatkovalmistelussa olisi syytä vielä pohtia, onko aiheellista säätää selvästi yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen päätös mitättömäksi vai voitaisiinko sellaista päätöstä pitää jatkossakin pätemättömänä.

21:4 Täytäntöönpanokielto

Pykälässä ehdotetaan yhtiökokouksen päätöksen täytäntöönpanokieltoa haettaessa pakollista vakuuden asettamisvelvoitetta hakijalle.

Keskuskauppakamari pitää ehdotetun kaltaista vakuusvaatimusta välttämättömänä. Muussa tapauksessa yksittäiset osakkeenomistajat voivat nostaa perusteettomia kanteita tai uhata niillä. Jos osakkeenomistaja osoittautuu varattomaksi, voi yhtiö kärsiä melkoista vahinkoa aiheettomasta riitelystä saamatta mitään korvausta vahingostaan.

22 luku Vahingonkorvaus

Työryhmä ehdottaa osakeyhtiölain vahingonkorvaussäännösten merkittävää kiristämistä nykyiseen verrattuna. Mietinnössä kuitenkin todetaan, ettei ehdotuksilla yleisesti ottaen tavoitella korvausvastuun tiukentamista. Käytännössä ehdotusten toteuttaminen johtaisi yrityksen johdon, osakkeenomistajan ja yhtiökokouksen puheenjohtajan vahingonkorvausvastuun kiristymiseen.

Keskuskauppakamari vastustaa ehdotettuja vahingonkorvausvastuun kiristymistä koskevia muutoksia ja kannattaa nykyisen vahingonkorvaussääntelyn säilyttämistä.

22:1 Johdon vahingonkorvausvelvollisuus

Käänteinen todistustaakka

Mietinnössä ehdotetaan käännettyä todistustaakkaa johdon vastuulle. Tuottamusolettama koskisi osakeyhtiölain yksityiskohtaista säännöstä tai yhtiöjärjestyksestä rikkomalla taikka lähipiirin hyväksi tehdyllä toimella aiheutettua vahinkoa.

Käänteinen todistustaakka on poikkeus vahingonkorvaussääntelylle. Niissä harvoissa vahingonkorvaussäännöksissä, joissa on päädytty tuottamusolettamaan, on ratkaisulle ollut erityinen peruste. Myös osakeyhtiön johdon vastuun tuottamusolettaman säätäminen edellyttäisi erityisiä perusteita. Mietinnössä ei tuottamusolettaman tarpeellisuutta ole käytännössä perusteltu lainkaan. Näin merkittävään poikkeamaan yleisestä vahingonkorvaussääntelystä ei riitä perusteluksi yksilöimätön viittaus oikeuskirjallisuuteen.

Työryhmän ehdotuksista muodostuu kokonaisuus, joka johdon vastuun osalta muuttaa nykyistä vastuusääntelyä merkittävästi. Esimerkiksi voitonjakoa koskevan 13 luvun 2 §:n mukaan varoja ei saa jakaa, jos siitä seuraisi yhtiölle tai konsernille maksukyvyttömyyden uhka. Siten yksittäisellä hallituksen jäsenellä olisi myöhemmässä kiistatilanteessa todistustaakka siitä, ettei yhtiökokouksen päättämän osingon maksaminen, mahdollisesti vielä lakiehdotuksen sallimalla tavalla hallituksen ehdottaman ylittävän määräisenä, ole aiheuttanut maksukyvyttömyyden uhkaa. Lisäksi on huomattava, että ehdotuksen mukaan yksittäinen osakkeenomistaja olisi oikeutettu nostamaan tällaisen kanteen (22:7.2). Hallituksen jäsenen oikeusturva olisi olematon tällaisessa tilanteessa. Yksittäinen osakkeenomistaja voisi uhata kanteella kiusanteko- tai rahastustarkoituksessa. On mahdollista, että kanteen nostava osakkeenomistaja olisi varaton eikä kykenisi korvaamaan hallituksen jäsenen oikeudenkäyntikuluja aiheuttomasta kanteesta.

Yrityksillä on kokemuksia osakkeenomistajista, jotka riitauttavat toimia, joilla on heille muutaman euron arvo ja vaativat samalla itselleen kymmenien tuhansien eurojen kulukorvauksia. Osakeyhtiölakia ei tule säätää sellaiseksi, että aiheeton riitely helpottuu. Osakeyhtiölain vahingonkorvaussääntelyä ei pidä perustaa yksittäisiin oikeustapauksiin.

Ehdotettu vahingonkorvausvastuun kiristyminen aiheuttaa myös kustannuksia, koska seurauksena on vääjäämättä johdon vastuuvakuutusten vakuutusmaksujen nousu. Ehdotetut muutokset voivat jopa vaikuttaa vakuutusten saatavuuteen, mikä olisi johdon kannalta erittäin epätoivottava lopputulos.

Vain lähipiirin hyväksi tehdyn toimen osalta saattaisi olla perusteltua päätyä tuottamusolettamaan.

Asunto-osakeyhtiön johdon vastuun osalta ehdotus olisi erityisen ongelmallinen. On selvää, että ehdotettu sääntely lisäisi entisestään riitelyä asunto-osakeyhtiöissä.

Keskuskauppakamari vastustaa ehdotettua säännöstä johdon vastuun käänteisestä todistustaakasta.

Vastuuvapauden myöntäminen

Työryhmä ehdottaa, ettei yhtiökokous jatkossa myöntäisi vastuuvapautta toimielinten jäsenille. Ehdotus on perusteltu ainakin listayhtiöiden osalta. Menettely on useimmissa maissa tuntematon ja aiheuttaa ulkomaisten osakkeenomistajien parissa tarpeetonta epä tietoisuutta.

Kuitenkin vastuuvapauden myöntäminen voi pienissä yhtiöissä ehkäistä tarpeetonta riitelyä vanhoista asioista. Käytännössä yhtiön johto joutuisi viiden vuoden ajan kunkin toimen jälkeen täyttämään kiistatilanteessa käänteisen todistustaan mukaisen näyttövelvollisuutensa. Yhdistettynä johdon kiristyvään vahingonkorvausvastuuseen voi vastuuvapauspäätöksistä luopuminen osoittautua pienissä yhtiöissä huonoksi ratkaisuksi.

Jatkovalmistelussa olisi vielä pohdittava, tulisiko vastuuvapauden myöntämistä koskevan säännöksen koskea yksityisiä osakeyhtiöitä.

Keskuskauppakamari kannattaa sitä, etteivät julkiset osakeyhtiöt enää tee päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä. Jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin selvittää, olisiko vastuuvapauden myöntäminen aiheellista säilyttää yksityisillä osakeyhtiöillä.

22:2 Osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuus

Mietinnössä ehdotetaan nykyistä osakkeenomistajan vastuuta koskevaa sääntelyä kiristettäväksi. Nykyisen lain mukaan vahingonkorvausvastuu edellyttää tahallisuutta tai törkeää tuottamusta. Ehdotuksesta on jätetty vaatimus tuottamuksen törkeydestä pois, joten tavallinen ja lieväkin tuottamus johtaa osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuuseen. Vaatimuksia voidaan silloin varsin helposti esittää yhtiökokoukseen osallistunutta osakkeenomistajaa kohtaan, kun hän on osallistunut riidanalaiseen päätökseen, vaikka se olisi tehty yksimielisesti eikä kyseinen osakkeenomistaja olisi osoittanut asiassa mitään aktiivisuutta.

Keskuskauppakamari ei pidä osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuun ehdotetun kaltaista merkittävää kiristämistä tarpeellisenä eikä perusteltuna.

22:3 Yhtiökokouksen puheenjohtajan vahingonkorvausvelvollisuus

Mietinnössä ehdotetaan myös yhtiökokouksen puheenjohtajan vastuuta koskevaa säännöstä.

Keskuskauppakamari vastustaa ehdotettua säännöstä yhtiökokouksen puheenjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta.

Ehdotuksen toteuttaminen vaikeuttaa puheenjohtajan saamista yhtiökokoukselle. Tarvetta oikeustilan muutokseen ei tältä osin ole. Jos puheenjohtajan virheellinen menettely vaikuttaa yhtiökokouksen päätöksen lopputulokseen, osakkeenomistaja voi nostaa moitekanteen.

22:7 Osakkeenomistajan oikeudet ja yhtiölle aiheutettu vahinko

Mietinnössä ehdotetaan yksittäiselle osakkeenomistajalle oikeutta ns. derivatiiviseen kanteeseen. Säännöksen tarpeellisuutta on vielä syytä pohtia. Tällaista muutosta vakiintuneeseen kanneoikeuden rakenteeseen ei ole syytä tehdä. Nykyinen 10 % osakkeenomistajista on ollut riittävä vähemmistöosakkeenomistajien oikeuksien turvaamiseksi. Käytännössä yksittäisellä osakkeenomistajalla voi olla taustavaikuttajia, jotka rahoittavat oikeudenkäyntiä. Kynnys kanteen nostamiseen madaltuu haitallisesti, jos siihen riittää vain yksi osakkeenomistaja.

Keskuskauppakamari ei kannata muutosta nykyiseen toimivaksi osoittautuneeseen säännökseen osakkeenomistajien oikeudesta nostaa vahingonkorvauskanne yhtiön puolesta.

22:9 Kanneoikeuden vanheneminen

Viiden vuoden määräaika kanneoikeuden vanhenemiselle voidaan pitää varsin pitkänä. Jatkovalmistelussa tulisi pohtia, voitaisiinko vanhentumisajaksi valita kolme vuotta.

22:10 Pakottavuus

Mietinnön mukaan yhtiöjärjestykseen otettavalla määräyksellä voitaisiin rajoittaa johdon vahingonkorvausvastuuta.

Keskuskauppakamari ei pidä tarpeellisena sallia mahdollisuutta rajoittaa yhtiöjärjestyksessä johdon vahingonkorvausvastuuta. Ehdotus ei olisi edes tarpeellinen, jos mietinnössä ei muuten ehdotettaisi johdon vahingonkorvausvastuun olennaista kiristämistä.

On tärkeää, että vahingonkorvaussäännökset ovat johdon kannalta kohtuulliset eikä ole tarvetta laatia erityisiä vastuunrajoitusklausuuleita yhtiöjärjestykseen. Mietinnön 22:1:ssä ehdotettu käänteinen todistustaakka on omiaan lisäämään yhtiöiden halua ottaa yhtiöjärjestykseen 22:10:ssä tarkoitettu yhtiöjärjestysmääräys. Luopumalla käänteisestä todistustaakasta vähennetään merkittävästi tarvetta kaventaa johdon vahingonkorvausvastuuta yhtiöjärjestysmääräyksellä.

23 luku Vaikutusvallan väärinkäyttö

23:2 Yhtiön selvitystilaan määrittäminen

Ehdotuksen mukaan yhtiön määrittämisestä selvitystilaan haettaisiin kanteella tuomioistuimesta. Pykälän 3 momentin viittaussäännöksen mukaan ilmeisesti kaupparekisteri määrittäisi selvitysmiehen. Käytännöllisintä olisi, että hyväksytään kanteen tuomioistuin samalla määrittäisi selvitysmiehen.

24 luku Riitojen ratkaiseminen

24:5 Vireillepano ja menettely välimiesoikeudessa

Ehdotuksen mukaan Keskuskauppakamari valitsee välimiehet lunastusriidoissa. Säännös on epätarkka, joten se on muutettava muotoon

Keskuskauppakamarin kyseistä tarkoitusta varten asetettu lautakunta valitsee asianosaisen hakemuksesta tarpeellisen määrän välimiehiä, joilla on tehtävän vaatima asiantuntemus, ja määrää näiden puheenjohtajan.

Ehdotetussa muodossaan säännös ei vastaa nykyistä käytäntöä eikä kauppakamarilakia.

24:9 Tiedoksiannot yhtiölle

Tiedoksiannot on määrättävä annettavaksi henkilölle, jolla yksin tai yhdessä toisten kanssa on oikeus kirjoittaa yhtiön toiminimi. Lain selkeys kärsii siitä että, säännöksessä puhutaan henkilöstä, jolla on oikeus lain nojalla edustaa yhtiötä.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Pauli K Mattila
varatoimitusjohtaja